BONDIA® ARUBA

Diasabra 29 di Juli 2023 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

E

Gobierno mes ta proba...

Cu mester supervision...

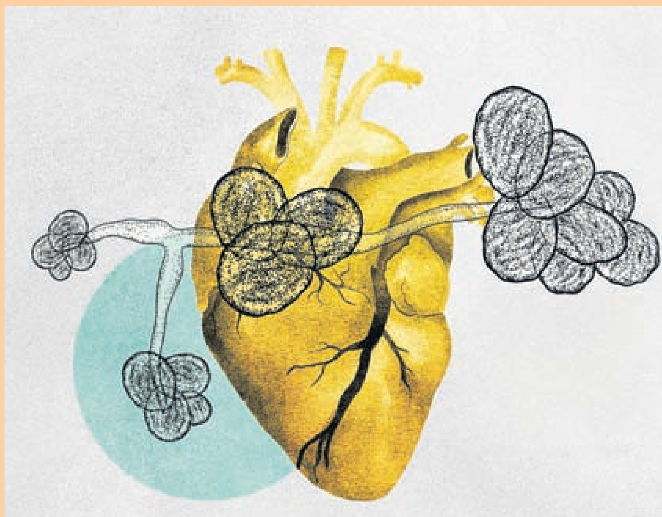
Ministerio Publico ta informa di caso di mortonan na Washington y Bushiribana

Pagina 2

- **A anuncia un investigacion contra e presidente di Cruz Cora Venezolano**
  Pagina 11
- **Hunta ehecutivo di IMF ta conclui consulta 2023 cu Aruba**
  Pagina 4
- **KvK ta informa asociacionnan riba nan posicion legal**
  Pagina 20

Cientificonan ta kere cambio di clima ta causando un beskem peligroso bira mas comun

Pagina 16

Marisol Lopez Tromp: Sindroma di Sinterklaas: Ideologia di lider di MEP tin un prijs

Pagina 18

Empleadonan di Michael Jackson no tabatin obligacion legal di preveni abuso sexual

Pagina 13

Gobierno ta uni na e conscientisacion mundial riba

Dia mundial contra traficacion di hende

Dia 30 di julí, ta Dia Mundial Contra Traficacion di Hende cu a wordo proclama door di Nacionnan Uni. Aunke na Aruba tambe tin su propio fecha nacional pa conscientisa nos comunidad riba traficacion di hende, 18 di October, Aruba ta uni na e esfuersonan di mundo riba con pa combati e fenomeno aki.

Aruba ta pasando den diferente reto social, economico, financiero y migratorio. Un aspecto hopi tristo y peligroso di e crisis migratorio, ta e fenomeno di traficacion y contrabanda di hende, mensenhandel/mensensmokkel, manera ta ser bisa na Hulandes. Traficacion di Hende, miho conoci como sclavitud moderno, ta un delito contra derecho humano y ta responsabilidad di nos tur pa combatie.

Despues di esfuersonan di conscientisacion y accion haci riba e topico aki, na luna di juni, Aruba a haya un evaluacion positivo di US State Department y a pone Aruba bek na e ranking Tier 2. Esaki pa Aruba ta di gran balor y sigur un empuhe pa sigui traha pa un miho Aruba y conscientisa nos comunidad riba e tema di Traficacion di Hende. Directora di Coördinatiecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (CMMA), señora Jeannette Richardson a duna tambe un splicacion amplio riba con Aruba a obtene e ranking aki.

Un esfuerso cu a duna bon resultado ta e campaña di conscientisacion "Habri bo Wowo" cu e CMMA, a bin cune. E campaña a conscientisa comunidad riba e importancia di ta alerta pa cu casonan di traficacion di hende. "Ta importante pa ciudadanonan notifica autoridad den caso cu ta nota cu personanan ta wordo treci na un forma ilegal di otro pais, y ta wordo priva di nan libertad y ta wordo vigila constantemente. Of tambe si nota cu tin auto ta drenta sali cada rato di un cas den cercania, entre otro. Actualmente esaki no ta un problema grandi na Aruba pero mester haci tur esfuerso pa evita pa e bira grandi, principalmente door di preveni. Aki ta unda CMMA tin un trabou grandi pa haci", Prome Minister Evelyn Wever-Croes a remarca.

Minister di Husticia Rocco Tjon a indica cu Aruba a haci hopi inversion, a duna sosten y atencion na nos departamento of coordinatie punt, y a haci esfuersonan internacional tambe. Prome Minister durante su biahe na New York aña pasa, a reuni cu e Deputy Assistance Secretary for Caribbean Affairs di State Department Sra. Barbara Feinstein, y a haci peticion pa haya asistencia riba e tereno aki specialmente pa Aruba no bay mas den Tier 3. Y nan a asisti nos tambe door di manda un hende cu ta comprende mas con e sistema ta aki na Aruba.

Prome Minister ta enfatisa cu trece hende ilegal Aruba no ta algo permisibel, noble of normal. Esaki ta contra ley, specialmente si ta trece hende y bay abusa di nan. "Gobierno ta haciendo tur esfuerso pa purba regula y percura cu tur hende tin un bon calidad di bida".

Prome Minister ta haci un peticion na comunidad di Aruba, pa hunto keda alerta y pa ora cu cualkier ciudadano sinti cu tin un caso di traficacion di hende, meld na CMMA di biaha pa nan por actua debidamente. Por haci esaki riba medionan social, cmmaruba of por yama e hotline, 5923231 of na oficina na 5975223 of tambe via e-mail info@cmmaruba.com.

"Ban uni na e conscientisacion mundial pa loke ta trata traficacion di hende. Hunto nos mester haci tur otro esfuerso pa semper traha pa sigui mehora y haci di nos pais un luga sigur pa un y tur. E compromiso di nos Gobierno ta pa sigui mehora y nos ta conta cu comunidad riba esaki tambe", Prome Minister Evelyn Wever-Croes a expresa.

Ministerio Publico a informa di caso di mortonan na Washington y Bushiribana

Mediante un comunicado di prensa, ayera atardi Ministerio Publico a informa cu riba 19 di juli ultimo comunidad di Aruba a ser sacudi pa morto violento di un muhe di 49 aña y un homber di 35 aña.

Bao guia di Ministerio Publico, polis a investiga morto di e dos personanan aki.

Den cuadro di esey a haci tambe investigacion tecnico forensico amplio pa haya sa kico exactamente a sucede e dia ey.

Investigacion a mustra cu e homber M.J.G.M. a mata e muhe L.G.C.R. den su cas na Washington y cu despues el a comete suicidio na costa di Bushiribana.
No tin ningun indicacion di envolvimento di un tercer parti den asesinato di señora C.R.

Ayera atardi Ministerio Publico tambe a pone famia di señora na haltura di e conclusionnan di e investigacion.

Tabata dia 19 di juli mediante un comunicado di prensa ora Cuerpo di Polis a informa cu despues di 6'or di mainta di e dia ey central di polis a haya e notificacion cu tabatin un auto para na Bushiribana y banda di dje tabatin un hende homber abao na suela y no ta tabata dunando señal di bida.

Pa motibo di e situacion aki nan a despacha patruya di polis di biaha na e sitio di e sucedido. Na yegada di e patruya, ta constata cu en berdad tin un curpa sin bida banda di un auto.

Recherche, polis tecnico y dokter forensico a presenta na e sitio pa cuminsa e investigacion. Alabes departamento di slachtofferhulp tambe a ser poni na altura.

Investigacion a continua na unda na prome instante no por a identifica e curpa. Debi di esaki a bay controla na ken e auto ta pertenece y asina a bay na e cas di e persona cu e auto ta registra y eynan a topa e curpa sin bida di un dama den e cas.

Segun Polis a señala e mesun dia, e caso aki tabata den pleno investigacion y nan no por informa cu exactitud kico por a pasa.

Di e dos persona aki nan a indica cu tabata trata di Jorge Miguel Garcia Moreno ken segun otro medionan di comunicacion a informa cu tabata traha como personal trainer den un gym conoci, Garcia Moreno tabatin 35 aña y a nace na Venezuela dia 20 di april 1988.

Tocante e dama, su nomber tabata Leilia Gregoria Contreras Romero y el a nace dia 01 augustus di 1974 na Aruba, tabatin 49 aña y tabata traha como fisioterapista na Saba.
Otro medionan local no tabata descarta cu por ta cu Garcia Moreno lo a asesina Contreras Romero y despues a bay te area di Bushiribana pa kita su mesun bida, mientras tanto, esey no tabata confirma te ayera ora cu e investigacion di Ministerio Publico a conclui cu lamentablemente, esey si tabata e caso.

Otmar Oduber:

“Ta momento pa cuminsa un dialogo nacional pa baha gasto di gobierno”

Continuando cu e diferente topico cu Bon Dia Aruba a trece dilanti den entrevista cu e politico Otmar Oduber, el a bisa cu “ta momento pa cuminsa un dialogo nacional pa baha gasto di gobierno” na unda el a sigura cu pa haci esey mester como por ehemplo, independisa departamentonan di gobierno.

Asina Oduber a splica cu el a bisa na prome minister Evelyn Wever-Croes cu mester ta hunto pa drecha erornan den pasado cu un vision di na unda nan mester bay y cu ta momento pa awe mes cuminsa cu un proceso di un dialogo nacional pa baha gastonan di gobierno independisando, privatisando of eliminando departamentonan cu no ta necesario, “nos no mester bay paga ni un compania cu tur sorto di rapport cu a traha durante añanan.”

Pa loke ta trata impuesto di BBO na frontera cu ta bay introduci oficialmente dia 1 di augustus, Oduber a señala cu esey no ta lo miho pa e pueblo, “e ta e miho cos pa gobierno, pa haya placa pero nos tur sa y nos ta bisa cu curashi cu loke mester a bin ta un BTW, ta bay crea un inflacion di por ta un aña of dos aña pero e pueblo na final di dia ta bay tin mas placa den su saco, esey ta e BTW cu ta duna e oportunidad di bay directo y bo ta duna comunidad pa paga un tiki mas, pero den mi saco mi tin mas placa y a mi ta dicidi na unda mi ta gast’e, tabata mas dificil pa bende y ta mas facil pa pone un BBO na frontera.”

Tin gobernantenan manera Oduber tambe a expresa cu ta bisa cu e impuesto aki no ta bay aumenta costo di haci negoshi pa ni un comerciante y tampoco ta bay costa na pueblo nada, pero, el a puntra na cualkier minister cu ta sostene e BBO aki di na unda ta bay saca e 40 miyon florin cu ta bay haya adicional?

“E realidad ta cu bo ta poniendo un peso enorme atrobe riba comunidad di Aruba cu nos no a sinti ainda, laga nos corda cu ya caba costo di bida ta halto, ainda ta falta e efecto cu ta bay bin den e proximo seis luna pa loke ta trata e medida aki na frontera,” el a bisa.

Tocante e pregunta si Oduber ta di acuerdo cu ley di Reino pa supervision financiero (Rijkswet Aruba financieel toezicht ‘RAft’) el a comenta cu mester tin un supervision “awor mi no ta kere cu Hulanda ta e miho pa bisa con e supervision ey mester ta, pasobra Hulanda a pone un CAft riba nos durante shete of ocho aña y nan a supervisa, den e shete of ocho aña ey e cos a bira pio.”
Aunke e tabata existi y tur hende tabata critik’e manera el a bisa, cu politicamente ta bring’e pa autonomia, na final di dia ta Hulanda tabata na cabes di e CAft y esey no a mehora, loke ta nifica cu bao e supervision di Hulanda e cosnan tambe a bay robes “e ora ey mi ta kere cu bo mester ta sincero cu Hulanda, nos mester acepta cu tin erornan cu a ser cometi, cu ora bo ta comete un eror bo ta busca e confiansa back,” el a expresa.

“Si bo tin un condena bo no por keda den un funcion publico”
Pero ta keda un hecho cu caso Flamingo ta continua unda su persona te ainda ta envolvi den esaki, a puntra na Oduber si den futuro e ta forma parti di proximo eleccion y ta keda scogi pa pueblo pero lo por ta e caso di por haya un condena, manera Benny Sevinger a hay’e y te ainda ta keda parlamentario, e lo keda den funcion cu pueblo a scoge p’e?

El a contesta cu su persona tin cu respeta su mes “si bo tin un condena bo no por keda den un funcion publico y tempo pasa no tabatin ley contra esey, awor tin ley y e principio ey di parti di integridad di mi persona no a cambia, ma bisa semper cu si den cierto momento mester tin un condena si mi tabata den funcion como minister of parlamentario mi ta retira di biaha.”

“Ministerio Publico a perde nan cara di hopi erornan cu nan a haci”
Tocante e caso Flamingo mes, el a sigura cu ta andando y el a cuminsa papia di esey for di algun luna pasa despues di tres aña den silencio pa motibo cu el a sinti cu el a coopera cu loke el a mester coopera cune “na cierto momento mi tabata sinti cu tin un abuso di poder di Ministerio Publico y nan a perde cara di hopi erornan cu nan a haci, esey ta e realidad nan a persigui hopi hende y despues na final nan a bisa sorry of disculpa, ora tin un investigacion tumando luga bo no sa kico nan ta investigando, ora ma bay encarcela ta e momento pa mi haya sa pakico nan ta persiguiendo, nan tabatin un acusacion di shete articulo den ley contra mi cu mi tabata laba placa, enrikece mi mes, cu mi tabata den un organisacion criminal, corupcion, sinembargo, esaki logicamente no tabata berdad y cu nada di esaki a ser proba.” El a sigura.

Aworaki e kier pa Ministerio Publico hib’e dilanti corte pa e sigui mustra su inocencia manera el a expresa, “cu den tur loke tin na e momentonan aki comunidad por ta trankil cu ta simplemente manipulacion politico cu a tuma luga, cada un di e dudanan cu Ministerio Publico cu nan ta considera cu mi kier bay un caso toch, nos ta sigur cu nos tin un respuesta pa cada un di nan.”

Tambe el a bisa cu keda keto no ta un opcion riba e situacion politico di e pais mirando kico ta tumando luga durante e ultimo añanan y e consecuencianan di diferente gobernacionnan di e cual e mes tabata forma parti di dje “no tabatin un politico cu a tuma e decision den un partido grandi cu 4.000 voto y a mi a baha, ni un hende a baha mi,” tambe e ta considera cu si tin cosnan cu ta bayendo bon y den esaki el a elogia minister Dangui Oduber debi cu turismo di Aruba ta bayendo bon manera cifranan ta indica, “tur hende a cuestiona mi pero kico bo kier pa mi haci? pasobra mi ta un politico di oposicion mi tin cu ataca cu turismo ta malo? Turismo no ta malo, nos por drech’e miho y ma elogia Sr. Dangui pa continua cu e maneho cu a mi a laga atras den ATA sui generis lo cual a resulta e exito mas grandi den henter area aki.”

“Mester bin un cambio den DIMAS cu ta un deficiencia enorme cu ta perhudicando comerciantenan”
Igualmente el a trece dilanti cu e no ta di acuerdo cu minister di Integracion Glenbert Croes pero cu tin cu bin cambio den DIMAS, “masha tempo caba nos mester a haci cambionan, nos tin entre 10.000 pa 12.00 persona indocumenta na Aruba, cu por ta hasta mas, pero e hendenan aki no ta hortando, tur e hendenan aki ta trahando, pero e problema ta cu nan ta trahando sin contribui na tur e fondonan di gobierno y obligacion cu tin na Aruba, pa loke a yega e momento cu si e doñonan di trabou ta prueba cu e hendenan aki ta trahando dicon nos no ta legalisa nan? P’esey mester bin un cambio den DIMAS cu ta un deficiencia enorme cu ta perhudicando comerciantenan y ta crea fondonan pa nos pensionadonan,” el a finalisa.

Hunta ehecutivo di IMF ta conclui consulta 2023 cu Aruba

Segun un publicacion e siman aki di Fondo Monetario Internacional (IMF), riba e fecha di finalisacion di e plaso dia 24 di juli 2023, e hunta ehecutivo di Fondo Monetario Internacional a conclui e discusionnan relaciona cu Articulo IV cu Reino Hulandes – Aruba.

Actividad economico a recupera fuertemente. Producto Interno Bruto (GDP) real a crece cu 27.6 porciento y a expande mas, cu 7.3 porciento na 2022, reforsa pa e recuperacion di yegada di turista despues di eliminacion di restriccionnan introduci durante pandemia.

Inflacion a modera y tabata 4.9 porciento na april, impulsa pa prijs di energia y cuminda importa y e aumento di tarifa di electricidad y awa na augustus 2022.
E tasa di desemplea a reduci na 6.6 porciento na juni 2022 y ta parce di a cay mas ainda den e lunanan subsecuente. Sector bancario ta keda bon capitalisa, likido y rendable. Banconan ta liderando na un velocidad slow na 2022, cu a pick up na comienso di 2023.

E recuperacion fuerte di turismo a contribui na mehora mas ainda e posicionnan externo y fiscal. Debe publico a reduci.
Ta spera cu economia ta bay crece na un velocidad modera na 2023 mientras e recuperacion post-pandemia ta disminui. Ta spera cu inflacion ta bay desacelera cu reduccion den demanda domestico y prijs mas abao internacional pa commodities.

Ta spera cu e balans fiscal ta bay mustra un surplus na 2023 y a plaso medio, reduccion di debe di gobierno central na 71 porciento di GDP pa 2028.

E surplus den cuenta corriente ta proyecta pa reduci a termino medio mientras crecemento di turismo ta modera, cu averahe di 8.1 porciento di GDP. Reservanan di divisa ta spera pa keda adecua na rond di 7.9 luna di importacion total pa 2028.

Riesgo na e outlook ta inclina den caida. Un desaceleracion global mas pronuncia di loke a spera, specialmente na Merca, por reduci e yegada di turista. Cambio climatico ta un riesgo cu semper ta presente, tanto pa aumento den nivel di lama como pa fenomeno di tempo mas volatil. Na un nivel nacional, riesgo den e perspectiva ta relaciona en gran parti cu e posibilidad di un ahuste fiscal insuficiente – loke lo aumenta necesidad di financiamento y reduci e velocidad di reduccion di debe.)

Evaluacion di Hunta Ehecutivo
Economia Arubano a recupera fuertemente for di pandemia. Esaki ta refleha un regreso rapido di turista despues di eliminacion di restriccionnan introduci durante pandemia. Prijs global halto di energia y cuminda a reforsa inflacion, pero e efectonan aki awo ta revertiendo.

Na 2023, ta spera cu economia ta bay expande na un velocidad modera, y inflacion mester desacelera.
Riesgo pa e perspectiva ta inclina abao. E posicion externo ta evalua pa ta substancialmente mas fuerte cu e nivel implica pa politicanan deseable y fundamental. Revisionnan substancial na e GDP di 2018-19 ta mustra riba e potencial problemanan di midimento den e data di Cuenta Nacional y ta representa un necesidad importante di desaroyo di capacidad.

E plan pa reforsa politica fiscal na 2023 ta apropia, considerando e forsa di e recuperacion. E plan pa tene e gasto nominal actual na e nivel di aña pasa mientras ta introduci varios medida di impuesto pa aumenta entrada ta bay yuda mehora e posicion fiscal di e pais. Ta curasha autoridadnan pa rapidamente introduci e resto di e agenda pa reforma fiscal pa sigura cu por cumpli comodamente cu e meta fiscal di 2023.
Mester desaroya un plan di contingencia, pa activa esaki si e entrada ta cuminsa cay bao di e nivelnan asumi den presupuesto.

Surplusnan fiscal ta bay ta necesario a termino medio. Un BTW (value-added tax) di base amplio mester keda introduci pa reemplasa e sistema actual di impuesto indirecto, y tin espacio pa mehora cumplimento cu impuesto. Conteniendo gasto di salario, re-priorisando gasto riba bienes y servicio, y simplificando transferencia y subsidio, tur esaki lo crea espacio fiscal pa mehora e safety net social y aumenta gasto capital. E revision planea di gasto publico, asumi pa Banco Mundial, lo mester yuda den e esfuersonan aki.

Mester aborda riesgonan fiscal a largo plaso relaciona cu sistema di pension. Aumenta e tarifa di contribucion y/o reduci e tasa di reemplaso lo yuda reforsa e solvencia di e sistema.
Reforsa e marco di politica fiscal a termino medio lo ta hancra e caminda pa reduccion di debe. Un marco di presupuesto a medio plaso bon diseña – guia pa e anker di debe y clausulanan di escape pre-determina pa eventonan inespera – lo sostene disciplina y sostenibilidad fiscal. Tambe lo permiti autoridadnan comunica nan plannan a termino medio mas efectivamente. Un strategia sano di maneho di debe lo yuda mitiga riesgonan macro-financiero.

Ta curasha Banco Central di Aruba pa reduci e rekisitonan di reserva durante tempo. Cu reduccion di inflacion y reserva di divisa na nivelnan adecua, tin espacio pa reduci rekisitonan di reserva durante tempo pa evita cu ta desincentiva un profundisacion di intermediacion financiero.

Banco Central di Aruba mester keda alerta pa vulnerabilidadnan den sistema financiero. Monitoreo cercano di e standardnan di prestamo di real estate ta adecua. Introduccion formal di un limite riba e ratio loan-to-value y service-to-income di debe pa esnan cu ta fia, y un desaroyo mas leu di un marco di politica macroprudencial comprensivo lo yuda identifica y maneha riesgo.

Mester sostene e esfuersonan aki cu data cu ta miho, mas granular y na tempo, incluyendo riba institucionnan financiero cu no ta banco. Un maneho mas structura pa likides y test di stress di solvencia, cu ta mara firmemente na un variedad di escenario macroeconomico, lo ta valioso. Aruba mester move pa rapidamente adopta standard internacional Basel II.

Tin espacio pa mehora e marco anti-Labamento di Placa/Combati financiamento di terorismo (AML/CFT) y marco internacional di transparencia di impuesto. Esaki lo involucra reforsa cumplimento tecnico y e efectividad di e marco AML/CFT y resolve asuntonan relaciona cu implementacion di e standardnan di Organisacion pa Cooperacion y Desaroyo Economico (OECD) riba intercambio di informacion di impuesto.

Reforma den banda di suministro ta necesario pa aumenta crecemento potencial. Politicanan pa aumenta e balor agrega di turismo ta bay ta critico pa sostene crecemento a termino medio. Reformanan cu ta elimina obstaculo pa haci negoshi, promove mayor flexibilidad den mercado laboral, reforsa productividad y reduci gap di genero den mercado laboral, tur ta bay ta importante.

Ta curasha autoridadnan pa trece e marco di gobernacion den linea cu Convencion Contra Corupcion di Nacionnan Uni. Esaki mester inclui mehora e capacidad di Bureau Integridad, establece codigo di conducta pa ambtenaar, y rekeri declaracionnan detaya di activo di ambtenaarnan senior.

Aumento di resiliencia pa cambio climatico ta un prioridad. Un plan di accion concreto pa adaptacion lo yuda duna prioridad na inversionnan di infrastructura cu ta mehora e resiliencia fisico di areanan cu menor altura. E inversionnan aki mester ta incorpora den e marco general a termino medio. Mester acelera progreso den necesidadnan di adaptacion pa gastonan di cambio climatico y desaroya un strategia nacional pa resiliencia climatico.

Den siguiente edicionnan, Bon Dia Aruba lo continua expandiendo riba e rapport aki.

Table 1. Aruba: Selected Economic Indicators, 2018–2023

Basic Data, Social and Demographic Indicators

Area (sq. km)	180	Literacy rate (percent, 2020)	98.0
Population (thousands, 2022q2)	107.4	Percent of population below age 15 (2021)	16.8
Population growth rate (percent, 2018-22 average)	-0.2	Percent of population age 65+ (2021)	15.5
Nominal GDP (millions of USD, 2020)	3,521	Life expectancy at birth (years, 2021)	74.6
GDP per capita (thousands of USD, 2020)	32.8		
Unemployment rate (percent, 2020)	6.6		

	Average 1996-2021	2018	2019	2020	2021	Est. 2022	Proj. 2023
				(Percent change)			
Real Economy							
Real GDP	1.8	2.4	-2.3	-24.0	27.6	7.3	2.3
GDP Deflator	1.9	3.5	6.1	-.09	-5.0	5.7	3.2
Consumer Prices							
Period average	2.2	3.6	3.9	-1.3	0.7	5.5	4.5
End-period	2.2	4.5	3.6	-3.1	3.6	5.7	3.2
				(Percent of GDP)			
Central Government Operations							
Revenues	22.9	22.2	23.4	24.0	19.7	21.4	22.8
Expenditures	26.3	24.9	23.7	40.2	28.9	21.8	22.0
Of which: capital	1.3	0.9	0.5	0.8	0.3	0.4	0.3
Overall Balance	-3.4	-2.6	-0.2	-16.2	-9.2	-0.5	0.8
Primary Balance	-1.7	1.1	3.5	-11.1	-4.8	3.4	4.5
Cyclically Adjusted Primary Balance (percent of potential GDP)	-0.3	1.1	4.3	-5.9	-4.4	3.2	4.3
Gross Central Government Debt	59.0	73.3	71.1	112.3	101.8	90.7	85.4
Savings and investment							
Gross Investment	26.7	22.4	22.4	22.7	20.8	19.0	16.7
Of which: public	1.3	0.9	0.5	0.8	0.8	1.0	0.8
External Saving	0.6	0.5	-2.6	12.4	-2.7	-11.2	-7.5
Domestic Saving	26.0	21.9	25.0	10.3	23.5	30.2	24.2
Balance of Payments							
Current Account Balance	-0.6	-0.5	2.6	-12.4	2.7	11.2	7.5
Oil	1.3	-4.8	-4.4	-3.7	-6.1	-8.5	-6.6
Non-oil	-1.9	4.2	7.0	-8.7	8.8	19.7	14.0

Table 1. Aruba: Selected Economic Indicators, 2018–2023 (concluded)

	Average 1996-2021	2018	2019	2020	2021	Est. 2022	Proj. 2023
Balance of Payments							
FDI	2.1	3.5	-4.0	5.5	4.5	4.1	3.9
Gross Official Reserves (USD millions)	674	995	999	1,234	1,534	1,564	1,576
Gross Official Reserves (months of next year's imports)	2.9	5.3	7.3	7.6	7.6	7.3	7.2
External debt	86.8	89.3	87.6	132.9	119.0	102.3	85.9
		(Millions of Aruban florins, unless otherwise indicated)					
Monetary							
NFA of Banking System	1,133	1,776	1,713	2,056	2,885	3,112	3,157
NDA of Banking System	1,846	2,602	2,856	2,741	2,481	2,435	2,699
Credit to private sector (percent change)	4.9	3.6	6.6	0.3	-1.4	1.7	3.1
Broad money	2,979	4,378	4,569	4,797	5,366	5,546	5,856
Deposits (percent change)	9.0	0.8	8.0	4.6	18.2	7.6	5.6
Memorandum items							
Nominal GDP (millions of Aruban florins)	4,395	5,864	6,078	4,580	5,555	6,303	6,655
Nominal GDP (millions of U.S. dollars)	2,455	3,276	3,396	2,559	3,103	3,521	3,718
Unemployment rate (percent, 2022H1)	8	7.3	5.2	8.6	8.8	6.6	...

Sources: Aruban authorities and IMF staff estimates and projections.
Note: All ratios to GDP reflect the revised nominal GDP series published by the Aruba Central Bureau of Statistics on February 22: https://cbs.aw/wp/index.php/2021/02/22/gdp-data-series-2000-2018. Hence, these ratios are not comparable with those published in previous Staff Reports.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

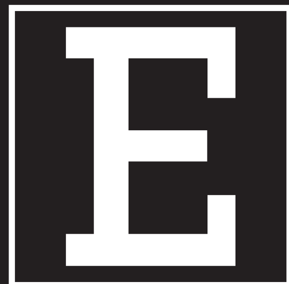
Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Gobierno mes ta proba...

Cu mester supervision...

E tema di supervision financiero ta keda requeri nos atencion, a pesar cu e por parce un disco raya'. E ta un asunto importante. E impresion ta cu gobierno ta hungando e wega di argumenta cu gobierno mes a bay di acuerdo cu e ley di Reino, pero cu 'lamentablemente parlamento no kier'. Naturalmente cu lo tin hopi cu ta pensa: "Ma ta ken ta manda den e partido ey?" Pasobra normalmente ta e promer team, e 'A-team' di cualkier gobierno na Aruba, esnan den conseho di ministro, tin ultimo palabra.

Sin embargo, tin momento cu ta conveni pa de repente corda cu segun teoria acepta internacionalmente, ta parlamento ta e organo mas halto den un sistema gubernamental democratico. Den pasado nos a yega di experimenta e tipo di situacion aki tambe, pero semper esnan cu ta dicidi cu e B-team mag ta na palabra, ta e A-team. Den e dianan aki nos ta haya un repiticion di e fenomeno aki. Den e disputa cu Hulanda, si nos ta bay di acuerdo cu un ley di Reino di supervision financiero of no, gobierno ta maneha e argumento cu ta parlamento den su mayoria no kier un ley di Reino. Pa cuminza mester bisa cu e mayoria ey ta principalmente e banda di e mesun gobierno, cu parlamentario cu ta para firme contra e intentonan Hulandes cu supuestamente ta hinca nos atrobe den colonialismo y sclavitud, manera nan expresionnan beligerante ta duna di conoce. Riba su mes nos por comprende cu tin un sentimento anti-Hulanda asina fuerte den e banki gubernamental den parlamento. Esey lo por ta un indicacion cu nan ta desvia claramente di e opinion di nan propio Promer Ministro, cu a bay di acuerdo caba cu tur cos cu a negocia den ultimo añanan cu Hulanda. Nos a ripara algo di e diferencia di opinion aki? No, pasobra e promer mandatario por bisa, pa consumo na Hulanda cu e 'lamentablemente no por haci nada' pasobra parlamento den mayoria lo ta contra, pero aki na Aruba e no lo por convence ningun persona cu common sense cu e ta diferencia di opinion cu su parlamentarionan. Ta parce mas un wega bon hunga, haciendo oportunamente uso di e teoria, cu na Hulanda tin algun contenido, cu parlamento ta e organo mas halto.

Di tur manera, si e situacion keda asina, nos mester observa anto cu den e negociacion cu Hulanda e espacio pa maniobra pa gobierno di Aruba ta keda bastante limita. No ta posible acepta un solucion otro cu nenga redondamente acepta e ley di Reino, y acepta e consecuencianan financiero di e decision ey. Si esey ta e caso, anto no ta mira pakico ta keda negocia, pasobra no tin un solucion intermedio cu por satisface tur dos banda. Y ademas, si gobierno logra bin back cas cu un solucion negocia, atrobe mester bay parlamento pa 'convence' e backbenchernan di partido cu nan mester ta pro un solucion cu nan no tabata kier, o ta manda nan aproba, y punto?

Tur esaki ta trece nos atrobe na e sospecha cu no ta nada mas cu un wega bon palabra, loke riba su mes no ta nada straño, ta pesey nan ta hunto. Pero e ora ta surgi e pregunta ta kico ta e resultado final? Kico realmente ta e opcionnan cu tin actualmente? Uno, ta acepta e ley di Reino, cu tin mesun contenido cu esun di Aruba, y nos ta scapa Aruba un gasto miyonario innecesario pa varios decada. Dos, ta nenga e ley di Reino, nos ta bay paga mas pa nos prestamonan cu Hulanda y... nos a keda toch cu supervision financiero...? O ta crea e impresion cu si nos paga mas, no tin supervision mas? Soñar no cuesta...,, o tin un plan aki b?

Laga nos pensa un tiki mas leu. Si opta pa keda cu e ley di Aruba, ta keda existi e posbilidad pa parlamento – autonomo o independiente – cambia e ley manera e partido lo tin gana di cambie. Al fin y al cabo, nan no kier supervision mas, toch? Ademas, elimina e ley ta percura pa e obra aki di e rival grandi ta keda kita for di caminda... Por ta cu ta esey ta e obhetivo? Di 'elimina' e ley di supervision, mientras no lo tin ley di Reino, pasobra e mester ta uno di consenso, cu no t'ey? Den teoria esaki ta posible, pero den practica no, y pa un motibo masha simple. Nos ta biba den un parti di un nacion mas grandi cu nos, cu yama Reino Hulandes. Bo no por kere cu bo ta djis haci algo manera bo ta haya ta bon, sin consecuencia, pasobra bo no ta e autoridad mas halto cu ta vigila interes di pueblo. Manera indica den un anterior Editorial, haci esey no ta posible pasobra no ta pornada Gobernador ta representante di Rey, y si e no firma, bo no tin ley... Anto cu esey, e caminda pa elimina e ley di Aruba ta cera...

Ta di spera cu sano huicio prevalece, y ta evita un conflicto serio cu Hulanda, pasobra esey ta loke ta conveni gran mayoria di pueblo. Finalmente, no ta mayoria di parlamento ta mas relevante, pa mas 'independiente' o 'autonomo' cu nan por kere cu nan ta. Si un gobierno kier ta asina iresponsable pa risca cu pueblo ta bay paga cientos di miyones mas, anto esey ta e mihor prueba cu bo no ta cla pa maneha bo mes asuntonan financiero. Ta nan mes ta hustifica anto cu mester di supervision.

BONDIA ARUBA

Duanero Davelaar a bishita Minister Thijsen

Giovanni Davelaar kende siman pasa a cana e Vierdaagse di Nijmegen pa di 15 biaha a haci un bishita di cortesia na Minister Plenipotenciario mr. Ady Thijsen. Sr Davelaar a wordo acompaña pa Jan Woudenberg di Douane di Hulanda cu pa hopi aña ta cana e Vierdaagse hunto cu e grupo di duaneronan di Aruba y a cera un amistad grandi cu e duaneronan di Aruba.

Sr. Davelaar a bisa Minister Thijsen cu otro aña ta haci 25 aña cu duaneronan di Aruba a cuminsa participa hunto cu Douane di Hulanda na e Vierdaagse di Nijmegen. Esaki tabata un uniciativa di duanero Humphrey Ricardson. Den transcurso di e 25 añanan diferente duaneronan Arubiano a participa. Sigur, segun sr. Davelaar lo mester para keto na e hecho aki y a bisa cu e grupo di Douane di Aruba cu ta participa na e Vierdaagse ta pensando na cual manera por duna un expresion special na e aniversario aki.

Minister Thijsen a bisa un biaha mas cu e tin hopi admiracion pa esnan cu ta participa na e Vierdaagse, principalmente nos hendanan, anto pa cana cuater dia 40 of 50 kilometer. Tambe ela bisa sr. Davelaar cu ta su lugar pa otro aña para keto na e hecho cu Douane di Aruba tin 25 aña ta participando na e Vierdaagse. Despues di e encuentro a intercambia regalo como recuerdo di e bishita di sr. Davelaar y sr. Woudenberg na minister Thijsen.

E potretnan ta cortesia di Arubahuis

Minister Geoffrey Wever:

Economia di Aruba ta sigui crece segun Banco Central

Economia di Aruba lo sigui crece segun e ultimo proyeccion di Banco Central di Aruba. Pa 2023 Banco Central di Aruba ta premira cu e Producto Interno Bruto, e indicador pa midi actividad economico den 2023 lo crece cu 8,6 porciento y 2024 cu 4,0 porciento den termino nominal. Pa loke ta trata inflacion, Banco Central di Aruba ta premira un inflacion di 4,1 porciento na 2023 y 0,9 porciento na 2024.

Den termino real, esaki ta coregi pa efecto di prijsnan, Banco Central di Aruba ta premira cu e Producto Interno Bruto den termino real lo subi cu 0,4 porciento den 2023, causa pa aumentonan den exportacion y inversion. Pa 2024, Banco Central di Aruba ta premira un crecemento di 1,2 porciento, pusha principalmente pa expansionnan den exportacion y consumo

E proyeccion economico di Banco Central di Aruba ta den mesun liña cu Departamento di Asuntonan Economico y International Monetary Fund pa loke ta trata e crecemento di Aruba su economia. Departamento di Asuntonan Economico ta premira pa 2023 un crecemento economico di 10,1 porciento y pa 2024 4,6 porciento den termino nominal. Pa 2023, Departamento di Asuntonan Economico ta premira un inflacion di 4,4 porciento. International Monetary Fund ta premira pa 2023 un crecemento di 2,3 porciento den termino real y un inflacion di 4,5 porciento.

Proyeccion di Banco Central di Aruba, y tambe di Departamento di Asuntonan Economico y International Monetary Fund ta importante den analisis economico di nos pais y ta contribui pa decisionan economico. A pesar di retonan manera subida di prijsnan di productonan riba mercadonan internacional y disturbio den distribucion di productonan, e panorama pa e desaroyo di economia ta uno positivo. E panorama positivo aki ta demostra cu e economia di Aruba ta uno cu ta supera retonan y duna asina mas confianza pa inversionistanan local y internacional sigui inverti, creando asina mas actividad economico, mas cuponan di trabao, mas ingreso y mas consumo segun minister Geoffrey Wever.

Ministerio di Asuntonan Economico, Comunicacion y Desaroyo Sostenibel lo sigui monitor na un forma continuo e desaroyo di nos economia.

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Tocante ki ora ta 'den' y ki ora ta 'na'...

Den e edicion aki atencion pa un asunto cu pa nos lectornan mas fiel lo resulta parcialmente un repiticion, pasobra ta tema cu a trata anteriormente caba, pero ta keda aparece den loke nos ta mira na produccion di texto na Papiamento, entre otro di nos mes tambe. Pesey tambe nos maneho di no menciona nomber, ni di persona ni di medio, pa enfatiza cu no ta trata di critica personal. Ademas loke nos ta trece dilanti no semper por considera como un eror, sino di otro opinion con ta skirbi nos idioma, y nos no ta pretende di ta autoridad.

Un di e casonan tipico cu nos ta observa ta e diferencia den uso di e palabra 'den' o 'na' dilanti un sustantivo (zelfstandig naamwoord, pa esnan orienta riba Hulandes). Pregunta: ki ora ta skirbi 'den un aña' y ki ora 'na un aña'? Ehemplo: "E invasion Ruso a cuminza na februari 2022." Esaki ta parce nos corecto, pero ta asina cu usa 'den' na lugar di 'na' aki ta incorecto? Nos no ta bisa esey, solamente cu e ta menos usual pa usa 'den' aki. Sin embargo, nos por imagina cu ta usa 'den' aki, ora ta desea di acentua algo, por ehemplo, den un conversacion ta bisa lo siguiente: "Bo ta sigur cu ta na februari e invasion tabata?" Contesta: "Mi ta sigur cu ta den februari mes e tabata." Aki ta usa 'den' unda e ta sirbi como forma di acentua, enfatiza algo, pero esey no ta e unico uso. Tin ocasion unda no ta usa 'nan' pasobra e no ta ser usa ora ta trata di e palabra 'aña' pa indica e periodo di un aña, y no ta referi na un aña specifico di kalender. Ehemplo: "E plan cu bo ta presenta ta bon, pero bo no por hacie den un aña." Sin pretende cu nos ta cubri tur posible ocasion unda mester scoge entre e dos palabranan aki, por bisa cu en general 'na' practicamente semper ta indica un cierto aña di kalender, y 'den' ora ta trata specificamente di un aña den sentido general di un periodo di tempo. Sin embargo nos ta mira regularmente lo contrario ta sucede, loke pa e conocedornan di nos idioma lo keda algo straño.

Esey ta trece nos tambe riba e uso amplio di e palabra 'na' den nos idioma. E uso amplio ey ta segun nos parcialmente causa pa su origen cu por ta mas cu un. E palabra muy probablemente a drenta nos idioma tanto di banda Portugues como Hulandes, posiblemente tambe Spaño. Pa splica e origen Portugues; esaki ta relaciona cu e palabra 'na' den e idioma ey, cu ta realmente un enlace o contraccion di e palabranan 'em' y 'a', cu a bira 'na'. Pa por clarifica mihor: na Spaño e lo ta e palabranan 'en' y 'la', pues e palabra 'a' na Portugues ta e equivalente di 'la' na Spaño. E variante masculino di esaki na Portugues ta 'no', e contraccion di 'em' y 'o' cu ta bira 'no' (pronuncia 'nu'). Atencion: e forma masculino aki no a penetra den nos idioma. Ehemplo di forma relaciona cu Portugues: "Hola, mi kier pasa, bo ta na cas?" Esaki ta parce nos directamente relaciona cu e 'na casa' Portugues.

Kico ta anto e relacion cu Hulandes? Tin cierto expresion unda e 'na' dificilmente por ta relaciona cu Portugues, pero mas cu e 'aan' Hulandes. Un ehemplo: "Bo a haya bo gana, y kico bo tin na esey?" Esaki ta tipicamente un forma di expresa Hulandes, traduci na Papiamento: "Je hebt je zin gekregen, en wat heb je daar dan aan?" Otro mas: "Mi a yega te na caminda grandi, y nada di bus." Na Hulandes: "Ik ben tot aan de grote weg gekomen, maar geen bus te zien."
Tin otro uso di 'na' cu por ta di origen Portugues o Spaño, sin cu nos por duna un indicacion claro di cual di dos e ta bin. Por ehemplo: "E acusado a keda condena na seis aña di prison." Aki e 'na' ta parce di tin su origen den e 'a' Spaño, "El acusado fue condenado a seis años." Esaki ta existi tambe na Portugues: "O acusado foi condenado a seis anos." A proposito, nos ta mira regularmente cu ta skirbi: " E acusado a keda condena pa seis aña." Esaki ta parce nos un eror, no un cuestion di opinion o debate.

Campeon Olimpico Hulandes a recauda 4.7 miyon euro pa investigacion di cancer

(NLTimes)—Landado Hulandes, Maarten van der Weijden, a recauda un total di 4.7 miyon euro pa investigacion di cancer cu e Eleven Cities Triathlon, segun su fundacion. E campeon Olimpico a landa 200 kilometer, a core bais pa 200 kilometer, y a cana 200 kilometer entre 18 y 25 di juni, cu lo menos descanso posibel.

E "Eleven Cities Triathlon' ta referi na Elfstedentocht, cual ta un evento di schaatsen riba distancia largo via Friesland cual ta cuminsa y caba na Leeuwaarden y ta pasa diesun ciudad historico den e provincia. Esaki ta tuma luga un biaha pa aña, y solamente si e ijs natural riba e ruta ta diki suficiente pa schaats riba dje.

Mita di e suma a ser recauda pa hende cu ta sponsor su esfuerso. Sponsor mayor Reggeborgh a dobel cada donacion. E suma recauda a keda na 3.7 miyon euro despues cu van der Weijden a

caba na Leeuwaarden.

"Nos ta sumamente orguyoso di e logra cu Maarten a yega na dje. El a duna tur cos di su parti y por medio di esaki, a recauda un suma extremo," segun Inge Wessels di Reggeborgh. "Investigacion den e diesun estudionan di cancer selecta ta increiblemente importante y por medio di dobel e donacion, tur e estudionan por ser conduci."

Na 2019, Maarten van der Weijden a landa exitosamente e ruta di Elfstedentocht, recaudando casi 4 miyon euro pa investigacion di cancer.

CDC probablemente lo recomenda vacuna booster pa Covid anualmente

(FoxNews)—E director nobo di CDC a bisa diahuebs cu su agencia probablemente lo publica un guia den temporada di herfst cu Mericanonan mester haya un vacuna di booster pa Covid-19 anualmente.

"Actualmente ainda nos ta den e comienso di e proceso, pues mi no kier bisa mucho tocante kico nos cien-

tificonan ta haciendo, pero si nos ta anticipa cu vacuna pa Covid lo bira similar na un vacuna di griep, unda esaki lo ta un vacuna anual," segun Dr. Mandy Cohen a conta Spectrum News.

Spectrum News a bisa cu e agencia ta finalisando e recomendacion y ta spera di anuncia esaki na september.

Cohen tambe a adresa confiansa di pueblo den e agencia desde e comienso di e pandemia. El a bisa cu "hendenan a expresa claramente cu CDC a perde confiansa" ora a puntr'e si CDC por a tuma un accion diferent. "Tin algun caminda unda CDC no a perform manera debe ser," segun Cohen, notando cu e tabata preocupa tocante e desconfiansa di e vacuna.

Den futuro, e lider a bisa cu e ta plania pa enfoca riba transparencia y e relacion cu politiconan, autoridadnan di salud y e publico. "Manera nos tin e ehercito pa proteha nos akinan y rond mundo, nos mester un CDC cu por proteha nos," Cohen a bisa.

Republicanonan di House tin e intencion pa haci recortenan significante den a fondo di e agencia. Cohen kier pa CDC ta considera como un "partner di confiansa" cu kier e miho pa famianan y comunidad. Cohen a sirbi como Secretaria di Salud pa North Carolina y na e Centro pa servicionan di Medicare y Medicaid durante e administracion di Obama.

Merca:

CDC ta descubri coronavirus y otro agente contagioso den laboratorio ilegal na California

(Gizmodo)—Despues di varios luna di investigacion, autoridadnan local y federal—incluyendo e Centro pa Control y Prevencion di Malesa (CDC)—a anuncia e siman aki cu nan a detecta agentenan contagioso manera coronavirus, HIV y hepatitis den un warehouse na Fresno, California.

Supuestamente e warehouse tabata un laboratorio pa raton, desperdicio medico y materialnan peligroso, segun NBC News, y e warehouse a ser referi como un "laboratorio ilegal" den un declaracion pa e director assistent di e Departamento di Salud Publico na Fresno, Joe Prado. E warehouse tambe tabata contene aparatonan medico desaroya eynan mes, manera test di covid-19 y embaraso, y un cantidad enorme di raton. A reporta cu e autoridadnan di Fresno a mata 773 raton, mientras cu a haya 175 morto caba.

"Varios camber di e warehouse a ser descubri di contene varios vaas di likido y varios aparato," segun e documento di corte a bisa. "Empleadonan di e Departamento di Salud di Fresno tambe a observa muestranan di sanger, y otro tipo di likido di curpa; y miles di tubo di likido desconoci y loke ta parce material biologico."

Un mandato pa inspeccion for di e departamento data dia 21 di april ta lista e warehouse di ta bao huur di Universal MediTech y Prestige Biotech, cual e departamento ta purbando di contacta desde december 2022. Documentonan di Corte obteni pa NBC News a revela cu autoridadnan di Fresno a cuminsa investiga e warehouse, ubica na 850 Street na Reedley, California, dia 3 di maart mientras cu tur agente biologico a ser destrui pa dia 7 di juli.

"Esaki ta un situacion inusual. Mi tin 25 aña den gobierno y mi nunca a mira algo asina," Nicole Sieba, Gerente di Ciudad na Reedley, a expresa.

E mandato di inspeccion di e departamento di salud ta bisa cu autoridadnan di e ciudad a documenta reportahenan di tratamento cruel di raton di laboratorio, cual aparentemente tabata ser uza den investigacion di covid-19. Den mesun manera, Universal MediTech y Prestige Biotech tabata uzando y wardando reagente riba sitio cu a ser importa for di exterior—uzando e kimiconan aki ta rekeri permiso federal cu e doñonan di e companianan no tabatin, segun e documento. E Administracion di Droga y Cuminda (FDA), y e Departamento di Salud Publico, Cuminda y Droga na California tambe tabata envolvi den e investigacion.

Corsou:

Guarda Kosta ta rescata boto den peligro den cercania di Sint Annabaai

(CuracaoChronicle)—E Centro di Operacion Maritimo (MOC) di Guardia Kosta a responde na un yamada di peligro biniendo for di un boto nabegando cerca di costa den bisindario di e entrada di Sint Annabaai. E boto supuestamente tabata yenando cu awa, poniendo su ocupantenan den un situacion peligroso.

Ora nan a ricibi e yamada urgente, Guarda Kosta a deplega nan boto ekipa, Metal Shark, pa provee asistencia inmediato. E tripulacion cu a ricibi bon training no a perde tempo y a nabega pa yega na e boto den peligro lo mas lihe posibel.

E situacion abordo di e boto tabata critico, cu dos individual experenciando dificultad pa maneha e nivel di awa cu tabata aumentando. Sinembargo, danki na e respuesta lihe y eficiente di Guarda Kosta, e nabegantenan den peligro a haya speransa entre nan crisis.

Ora nan a yega na e boto, e tripulacion di Metal shark a actua lihe y profesionalmente. Nan a mara e boto na esun di nan mes y a cuminsa e operacion di tow, sigurando e seguridad di tur hende abordo. E momentonan ansioso riba lama a ser reemplasa cu un sentido di alivio como Guarda Kosta a nabega e caminda back pa canto.

KLM ta sigui crece a pesar di problemanan na Transavia y KLM Cityhopper

(NLTimes)—A pesar di problemanan na Transavia y KLM Cityhopper, e aerolinea KLM a logra miho resultadonan den e segunda kwartaal compara cu un aña pasa. Ganashi a aumenta pa casi 12%, pero operando ganashi a keda sin cambia. E hecho cu tabatin problemanan significante na Schiphol Airport durante e temporada di vakantie na mei aña pasa, cual no a sosode e aña aki, a hunga un rol den e resultadonan di e aerolinea. E compania por a conduci mas vuelo.

Transavia mester a cancela vuelonan na Hulanda e ultimo lunanan pasobra e no tabatin suficiente avion disponibel. Na Francia, presupuesto di aviacion tabata afecta pa welga. Pero Transavia ta sigui crece lihe, y como resultado, e compania ainda ta transportando mas pasahero compara cu un aña prome. KLM tambe a sufri di problemanan cu e avion Embraer na Cityhopper, cual a causa cancelacionnan di vuelo.

Aña pasa tabatin problemanan na Schiphol Airport y e aeropuertonan di Paris. Esakinan a ser soluciona, pa e satisfecho di CEO di Air France-KLM, Ben Smith: “E temporada aki ta un tipo di test pa e Weganan Olimpico cu lo tuma luga na Paris otro aña y cual Air France ta sponsor.”

Ganashi di KLM a conta pa 3.1 miyon euro. Pa e henter di Air France-KLM, esaki tabata 7.8 biyon euro. Esey ta 14% mas halto compara cu un aña prome, mientras e capacidad di companianan a crece solamente cu 8%.

Sint Maarten:

Mantencion di ordo publico ta depende mucho riba asistencia durante circunstancianan extraordinario

Den un rapport recien publica, e Raad voor de Rechtshandhaving di Sint Maarten ta duna un relato di su inspeccion den e mantencion di ordo publico durante circunstancianan extraordinario y e rol cu e Cuerpo Policial di Sint Maarten (KPSM) tin den esaki. A base di su tarea statutorio y bao e responsabilidad di e minister di husticia, KPSM ta principalmente responsabel pa mantene ordo publico, tambe durante circunstancianan extraordinario.

Implementacion di ordo publico

Ordo publico y su mantencion ta esencial pa bida diario den sociedad avansa den un manera normal. Esaki ta mas berdad ainda den e evento di circunstancianan extraordinario, un desaster, of un crisis, debi na e impactonan serio cu esakinan por trece pa e sociedad. Basa riba e inspeccion, e raad a conclui cu un framework legal valido ta na ordo como un fundeshi pa mantene ordo publico, asistencia mutual y asistencia dentro di Reino y cooperacion internacional necesario y coordinacion durante circunstancianan extraordinario.
KPSM a desaroya un metodo integra pa accion special y riba scala grandi. E yamado “Staff Large-Scale and Special Action” (SGBO) ta un organisacion di proyecto pa e polis. E SGBO ta forma e fundeshi pa e trabao di KPSM y e varios forma di cooperacion den e contexto di mantencion di ordo publico durante circunstancianan extraordinario.

Den e inspeccion aki, e raad tambe a haya cu e capacidad di personal, material y finanzas di KPSM y otro organisacionnan di sosten no ta suficiente pa e conducimento autonomo di e tareanan den e contexto di ordo publico durante circunstancianan extraordinario. Esaki ta preocupa e raad pasobra e situacion aki ta nifica cu KPSM ta casi dependiente riba asistencia externo, sea for di organisacion local of di Reino. P’esey, den e contexto di seguridad publico, e raad ta kere cu e deficit den capacidad structural di KPSM ta rekeri atencion y priorisacion.

Debi na e dependencia di KPSM, limitenan na diferente organisacion asistente por tin un impacto riba implementacion durante circunstancianan extraordinario. P’esey e raad a inclui e limitenan di e organisacionnan aki den nan rapport. E raad ta nota cu varios organisacion envolvi den e inspeccion ta subraya e hecho cu nan personal por ta victima di un desaster of un crisis y e consecuencianan cu esaki tin pa e hendenan aki y e funcion di e organisacion. Den un sentido general, e raad ta preocupa tocante e hecho cu e gobierno a faya di percura seguro pa miembronan di e Cuerpo Boluntario Sint Maarten (VKS) pa cubri e riesgonan cu ta existi den e contexto di conduci nan actividadnan di asistencia.

Recomendacion
E raad ta considera e situacion actual como un menasa pa e funcion di KPSM y e seguridad di sociedad en general durante circunstancianan extremo. P’esey den e rapport, e raad a duna 10 recomendacion. Pa mehora e problemanan di capacidad structural den mantencion di ordo publico durante circunstancianan extraordinario ta central den e recomendacionnan. Den e perspectiva di e raad, esaki ta constitui di un fundeshi esencial pa mehora maneho di desaster y crisis durante circunstancianan extraordinario na Sint Maarten.

E rapport di inspeccion y otro publicacion di e raad ta disponibel digitalmente riba e website: www.raadrechtshandhaving.com.

Potret di Korps Politie Sint Maarten.

Amsterdam tumando medida contra aumento di sushedad

(NLTimes)—Amsterdam ta tumando medidanan contra e aumento di sushedad riba caya, pa cual e ciudad ta culpa e skema di deposito pa bleki. Aunke a sistema a reduci e cantidad di bleki riba caya, otro tipo di sushi ta aumenta como hende ta benta bari abao pa colecta bleki pa debolbe.

Cuminsando mey augustus, Amsterdam ta bay desplega dos cleaner den tur districto di e ciudad, segun AT5 ta reporta. E ciudad tambe ta trahando pa repara barinan kibra y cera nan cu candal pa asina niun hende por habri nan.

E ciudad tambe ta expandiendo su experimento cu bari di donacion—barinan unda hende por pone nan baki pa deposita of boter pa otro cu kier debolbe nan pa placa. E barinan aki actualmente ta situa den e centro di ciudad, pero Amsterdam tin e intencion pa pone mas den barionan.

E municipio tambe a puntra e comunidad di empresa pa crea mas area unda hende por entrega nan bleki of boter. Y el a recorda entrepreneurnan di nan obligacion pa mantene caya limpi 25 meter rond di nan negoshi.

Temporada di zomer semper ta trece cune un aumenta di sushedad riba caya, como hende ta pasa mas tempo pafo, e ciudad a splica. Ta bay pone mas bari di sushi den parke y areanan recreacional, tambe como borchi, banner, y bandera recordando hende pa tira nan sushi den bari.

Potret di NLTimes.

Crecemento di poblacion ta desacelera mientras menos refugiado Ucraniano ta huy bay Hulanda

(NLTimes)—E poblacion di Hulanda a crece pa 54.800 habitante den e prome mita di 2023, significantemente menos compara cu e crecemento di 119.200 den e mesun periodo un aña pasa. E reduccion di crecemento ta mayormente debi na e hecho cu menos Ucraniano ta huy for di guera den nan pais bay Hulanda, segun e oficina di estadistica Hulandes (CBS) a reporta ayera. Tambe tabatin mas morto cu nacemento den e pais.

Crecemento di poblacion pa via di migracion stranhero—inmigracion menos emigracion—a conta pa aproximadamente 61.000 hende den e prome mita di aña, un mita di e cantidad den e mesun periodo aña pasa. Menos hende ta muda bay Hulanda, mientras cu mas hende ta bandonando e pais pa bay biba otro caminda.

"E caida di migracion ta mayormente debi na e cantidad reduciente di refugiado Ucraniano," CBS a constata. Den e prome mita di 2022, mas cu 73.000 hende di Ucrania a in Hulanda, compara cu 7.500 den e prome mita di e aña aki.

Includiendo Ucrania, e crecemento di poblacion pa via di migracion stranhero den e prome mita di 2023 tabata comparabel cu aña pasa pa mayoria grupo. Ambos inmigracion y emigracion a crece un tiki so den 2023. "Mayoria imigrante ta bin for di Europa, pero debi na e hecho cu emigracion di Europeonan ta relativamente halto, un averahe, mayoria di migrante ta bin for di continente Asia."

E crecemento di poblacion natural—e cantidad di baby naci menos e cantidad di morto—tabata den rango negativo den e prome mita di 2023. Aproximadamente 80.000 baby a nace, y 86.2000 hende a muri.

E crecemento di poblacion natural na Hulanda tin basta tempo den negativo. Asina mes, na -6.200 den e prome mita di 2023, esaki tabata mas abao cu e mesun periodo aña pasa y tambe mas abao cu na 2020, ora mortalidad tabata relativamente halto pa via di

e pandemia di coronavirus (-4.600). E cantidad di mortonan den e prome mita di e aña aki tabata comparabel cu 2020, pero e cantidad di nacementonan tabata mas abao.

IMF y Argentina ta logra acuerdo tecnico pa revision di financiamento di debe

(EFE) – Fondo Monetario Internacional (IMF) y Argentina a yega na un acuerdo tecnico tocante e revision di obhetivonan y e metanan di acuerdo di refinanciacion di e debe cu Argentina a haya na 2018 cu e organo aki.

Cu e revision nobo aki, cu awor mester ta ratifica pa Director Ehecutivo di IMF, Argentina ta bay ricibi un pago di 7.500 miyon dollar.

Den un comunicado, IMF ta recorda cu esaki ta un acuerdo "na nivel di personal tecnico" ariba e di cinco y seis revision den marco di acuerdo di Servicio Amplia di Fondo di 30 luna di Argentina, logra na 2022.
E acuerdo ta suheto na implementacion continuo di accionnan di politica acorda.

Un bes completa e revisionnan aki, Argentina ta bay tin acceso na cerca di 7.500 miyon dollar. Ta spera cu e proximo revision lo tin luga na november.

E fondo ta reconoce cu for di e finalisacion di e revision cuatro di acuerdo di 13 di maart, e situacion economico di Argentina a bira "cu hopi desafio" y no por a cumpli cu obhetivonan clave di e programa te final di juni debi na impacto mas grandi cu tabata kere di e secura.
IFM tambe ta atribui esey "na e desvio y retraso di e politica" cu Gobierno Argentino mester aplica.
Tambe e acuerdo ta inclui "un conhunto di medidanan pa reconstrui e reservanan y mehora e sostenibilidad fiscal, na mesun tempo protegiendo infrastructura critico y gasto social." Esaki ta e pasonan destina "pa fortalece e programa". Nan a finalisa.

Mientras tanto, minister di Economia Argentino, Sergio Massa ayera a informa cu e acuerdo tecnico alcansa cu e pais ta duna "trankilidad" den contexto electoral actual.

Merca a anuncia compromiso cu Mexico pa acepta refugiadonan di cuatro pais Latino Americano

(NTN24) – Gobierno di Merca ayera diabierna anuncia cu ta bay acepta referencianan di reubicacion di refugio di solicitantenan di asilo di Cuba, Haiti, Nicaragua y Venezuela cu ta na Mexico.

Di acuerdo cu asesor di siguridad nacional di Cas Blanco, Jake Sullivan, ta bay ofrece camindanan legal di migracion na esnan cu ta na teritorio Mexicano actualmente.

"Nos ta pidi e migrantenan pa usa e camindanan legal aki na luga di pone nan bida den man di contrabandistanan y traficantenan peligroso. Di

conformidad cu nos leynan, esnan cu ta busca drenta ilegalmente na Merca ta bay enfrenta consecuencianan grave, incluyendo expulsion, posibel proceso penal y un prohibicion pa drenta back," Sullivan a indica den un comunicado.

E anuncio a tuma luga despues di encuentro entre presidente di Mexico Andres Manuel Lopez Obrador cu un delegacion Mericano, lidera pa e asesor di siguridad nacional di Cas Blanco, Elizabeth Sherwood-Randall.
A traves di un comunicado, gobierno Mericano a sigura cu "ta bay acepta referencianan di reubicacion di refugiado di personanan califica di Cuba, Haiti, Nicaragua y Venezuela cu ta na Mexico caba."

A diferencia di e mayoria di inmigrantenan cu ta solicita asilo despues di drenta Merca, refugiadonan ta ricibi un autorisacion di trabao mesora y prestacion di Gobierno, como ayudo pa cas y trabao.

"Awe nos ta anuncia nos apoyo total na un espacio internacional di varios uso cu Gobierno di Mexico ta planea establece na e sur di Mexico pa ofrece opcion laboral y di refugio nobo na personanan mas vulnerabel cu ta na Mexico actualmente." E comunicado a sigura.

Peru: Presidente Dina Boluarte a pidi pordon y a propone un pacto social

(France24) – Ayera 28 di juli Peru a celebra 202 aña di Independencia y ta e jornada anual unda hefenan di Estado Peruano mester rindi cuenta na Congreso.

E aña aki, pa prome biaha un hende muhe a hacie, Dina Boluarte, e presidente impopular cu a haya e funcion despues cu Pedro Castillo a ser destitui y deteni na december despues di un auto golpi di Estado failliet.
E palabranan de Boluarte a centralisa den e retonan di e pais, pero tambe a probecha di critica e legado di Castillo, di ken e mes tabata su vicepresidente y a papia di un "plan" pa caba cu su Gobierno despues di e detencion di e ex-presidente.

"Mi gobierno ta bay cumpli tambe cu recomendacionnan di Comision Interamericano di Derechonan Humano y mi ta priminti firma un acuerdo pa reconciliacion, paz, bida, husticia y igualdad," Boluarte a sigura durante su discurso despues di critica fuertemente e actonan di violencia cu a bin registra durante lunanan memey di protestanan cu ta pidi su renuncia y convocatorio pa eleccion general.

Den e mensahe di Boluarte a destaca e palabra pordon na nomber di Estado pa e 77 victima mortal di e represion, entre december y maart ultimo, despues di e destitucion di Castillo.

Boluarte a propone un acuerdo di reconciliacion na nivel nacional cu mas actornan social, proposicionnan cu mientras pafo di Congreso miles di Peruano tabata prepara pa un jornada di protesta nobo contra e presidente.
Un pais unda e politica ta desacredita totalmente, Peru ta un pais cu a haya 6 presidente den ultimo 6 aña y encuesta di Instituto di Estudio Peruano ta hopi cla: 81.6% di ciudadanonan no ta aproba e gestion di e presidente Boluarte y 90.4% ta rechasa e trabou di Congreso.

Pero e protestanan no ta stop y ayera a desaroya varios specialmente na Lima cu un "jornada di lucha."
Institucion como Comision Interamericano di Derechonan Humano a señala e stigmatisacion etnico di forsa di siguridad Peruano, ademas uso excesivo di forsa y reutilisacion di armanan letal. Den su discurso, Boluarte a compromete su mes pa sigui nan recomendacionnan.

Venezuela: A registra 142 atake riba empleado di cuido medico den e prome mita di 2023

(LaPatilla)—Segun un reportahe publica ayera pa Monitor Salud, tabatin "142 menasa, agresion fisico of coercion pa retira" contra empleadonan di cuido medico durante e prome seis lunanan di 2023.

E organisacion a bisa cu e incidentenan aki ta un respuesta pa "kehonan tocante e condicionnan malo den centronan di cuido medico, violacion constante di derecho di labor y e nengamento pa traha bao condicion cu ta pone e empleadonan den riesgo."

Monitor Salud a detaya cu durante e prome seis luna di e aña aki, a registra 134 menasa contra empleadonan trahando den 55 di e centronan di cuido medico den e pais. A nota cu 38.2% di e intimidacionnan contra empleadonan di cuido medico a sosode den hospitalnan publico den e region west.

E reportahe a afirma cu "e sistema di cuido medico na Venezuela a scoge pa intimida, procesa y encarcela esnan cu a uza nan bos den protesta pa demanda condicionnan di trabao decente."

Ademas e reportahe a denuncia cu "desde e comienso di e aña aki, 49 lider di sindicato, ambos empleadonan y empleadonan perteneciendo na e Sindicato Unico Nacional di Empleadonan Publico di e Sector Salud (SunepSAS), a ser forsa pa bay na pensioen," cual el a describi como "un acto nobo di inhusticia."

Entre augustus 2022 y juli 2023, Monitor Salud a registra mas cu 20.000 pensioen di trahadonan di cuido medico como parti di decisionnan "arbitrario" pa e Senado. "E decision pa bay na pensioen, cual ta parce mas como venganza, ta hasta dirigi na trahadonan cu no ta cumpli cu e rekisitonan pa bandona e institucion, cual ta representa un violacion serio di derechonan laboral," e NGO a conclui.

Cuba: Congreso di Costa Rica ta critica regimen

(cibercuba) – Congreso di Costa Rica a aproba un mocion cu ta condena e violacion di derechonan humano na Cuba y ta exigi e regimen e liberacion inmediato di e 1.047 preso politico na e isla.

E mocion impulsa pa e hefe di fraccion di Partido Liberal Progresista (PLP), Eliecer Feinzaig, a ricibi aprobacion di 34 parlamentario, cu 7 voto contra y 13 ausente.

Ademas di PLP, e partidonan Liberacion Nacional (PLN), Progreso Social Democrático (PPSD), Unidad Social Cristian (PUSC) y Republica Nobo o Partido Liberal Progresista (PLP).

E seis diputado di Frente Amplio (FA) – cu a organisa un evento pa celebra hunto cu e regimen Cubano dia 26 di juli – a vota contra, ademas di e liberacionista Francisco Nicolas.

E mocion tabata presenta den contesta na un forum tocante e regimen Cubano organisa pa FA, den cual tabata invita e embahador di Cuba, Jorge Rodriguez Hernandez, pa papia di e "logronan di e Revolucion" cu motibo di dia 26 di julí, aniversario di e Asalto a los Cuarteles Moncada y Carlos Manuel de Céspedes, organisa pa dictador Fidel Castro.

Feinzaig a acusa fraccion di FA di burla di democracia di Costa Rica, probecha di libertadnan di asociacion, organisacion y expresion, derechonan cu no ta existi na Cuba, pa organisa una ctividad cu lo ta un celebracion na e di e dictadura.

El a afirma cu e yamado ta pa Cuba converti den un estado unda su ciudadanonan por gosa di derechonan manera ciudadanonan di Costa Rica, pues "e Cubanonan no tin ningun libertad, ni derecho di propiedad ni di movemento."

Tarek William Saab a anuncia un investigacion contra e presidente di Cruz Cora Venezolano, Dr. Mario Villaroel

(LaPatilla)—"E diabierna aki, e Ministerio Publico a designa e Oficina di Fiscal Nacional pa Derecho Humano pa investiga y sanciona e incidentenan recien reporta di supuesto asalto y mal tratamento di parti Mario Villarroel y miembronan di su team contra boluntario y empleadonan di Cruz Cora Venezolano," segun Saab a expresa via Twitter.

Ademas, e fiscal chavista a comenta cu "e identidad di e boluntarionan di e organisacion cu e entrega keho lo ser proteha durante e investigacion." Villaroel ta e recipiente di un serie di alegacionnan di corupcion haci pa miembro di PSUV Diosdado Cabello riba su show diaranson.

Cruz Cora na Venezuela a publica un declaracion pa refuta y rechasa e acusacionnan di Cabello.

"Nos Sociedad Nacional ta rechasa e declaracionnan haci pa ciudadano Diosdado Cabello Rondón den e programanan menciona [den e declaracion], como cu nan no ta cuadra cu e berdad, ambos pa loke ta trata hechonan y ley," Cruz Cora Venezolano a bisa.

Den mesun manera, e organisacion no-gubermental e enfatisa cu nan ta organisa eleccionnan cada dos aña dentro di nan organisacion, cual ta contradiciendo un otro acusacion haci pa e vocero chavista. Ademas, Cruz Cora Venezolano a subraya cu nan no ta "conspira contra e revolucion Bolivariano" como cu nan ta mantene nan mes na nan Principio di Neutralidad. Na otro banda, e declaracion ta subraya e trabao humanitario y trayecto largo di Dr. Mario Vollaroel Lander, pa ken nan a expresa nan solidaridad.

Finalmente, Cruz Cora a recorda su rol crucial den e distribucion di vacuna durante e pandemia y a afirma cu nan lo sigui opera den e pais pa beneficio esnan mas vulnerabel.

A desea e lidernan di proyecto Hunto Grandi, Grandi Hunto exito na congreso di Mantelzorg na Hulanda

Recientemente, Minister di Enseñansa y Deporte Endy Croes a ricibi bishita di Lidernan di e proyecto Hunto Grandi, Grandi Hunto di Fundacion Movemiento ta Bida, Sra. Rosa Leon, Sra. Ingrid Croes Dubero y Sra. Stella Geerman. Tanto Cede Aruba y Samenwerkende Fondsen ta pone fondonan disponibel pa dicho proyecto.

E lidernan di e proyecto Hunto Grandi, Grandi Hunto ta biahando na Hulanda pa un Congreso di Mantelzorg. E proyecto ta dirigi riba e personanan 60 plus, cual ta aborda varios actividad di innovacion y a ilustra ultimamente di tin un acogida enorme. Congreso di Mantelzorg ta tuma luga september proximo. Cada tema y experencia nobo ta contribui mas y mas na un bon desaroyo pa nos grandinan.

Durante e reunion a pensa riba e posibilidadnan pa por brinda un cooperacion pa logra e meta final pa e Congreso di Mantelzorg. Minister Endy Croes ta mira atras riba un reunion fructifero cu lidernan di e bunita proyecto Hunto Grandi, Grandi Hunto.

Masha pabien na Playa Linda cu ta celebrando nan di 40 aniversario

Diaranson anochi Minister di Turismo, Salud Publico sr. Dangui Oduber tabata tey presente na e ballroom di Marriott den conexion cu e celebracion di Playa Linda Beach Resort su di 40 aniversario. Durante e ceremonia pa conmemora 40 aña di existencia e mandatario tabatin e honor di por a hiba algun palabra den nomber di gobierno di Aruba.

E aniversario aki ta marca un dia historico den turismo di Aruba, unda por mira bek den pasado. Danki na e personanan cu tabata tin e vision desde e comienso y a kere den e importancia di turismo como un pilar economico. Danki na nan awe nos por bisa cu turismo ta un di nos logronan di mas grandi di pais Aruba.

Den comienso di aña 80 "The Playa Linda Development Company" a tuma encargo di e tempo ey Basiruti Hotel. E momento ey por a cuminsa tuma nota cu cosnan bon tabata na caminda. Cu e ayudo di un team local di individuonan y companianan manera Raymond Maduro di "The Sun Development Company", Dan Oduber como e arkitecto y ALBO Aruba entre otro. Tur tabata crucial den construi Playa Linda cu awe ta un di e pionero y bon conoci den e turismo di Timeshare Resorts aki na Aruba y den región.

Awe Playa Linda ta conta cu mas di 200 camber y nan ta ocupa pa mayoria bes. Danki na Playa linda su staff y personal cu semper a sa di brinda servicio di calidad halto, cu ta haci cu e turista ta keda scoge e hotel back.

Loke ta haci cu e turista ta keda bolbe bek nos isla ta e esfuerso no solamente di e management team, pero tur e empleadonan. Minister Dangui Oduber a duna di conoce cu e ta sinti hopi agradecido pa cu e esfuerso cu e famia di Playa Linda a haci pa turismo di Aruba y ta desea nan tur clase di exito pa futuro.

Empleadonan di Michael Jackson no tabatin obligacion legal di preveni abuso sexual

(AP) - Empleadonan di corporacionnan di Michael Jackson no tabatin obligacion legal di proteha muchanan for di e celebridad, segun un abogado a argumenta den corte di apelacion diaranson.

Abogado di Jackson Estate Jonathan Steinsapir a argumenta contra un decision tentativo haci pa California su Corte di Apelacion unda a bisa cu ta considerando reviva demandanan anteriormente descarta unda 2 hende homber a acusa Jackson di a abusa di nan sexualmente tempo nan tabata mucha.

E corte su argumentonan, Stensapir a argumenta, "lo rekeri empleadonan di nivel abao confronta nan supervisor y yam'e un pedofilo." Holly Boyer, un abogadopa e demandantenan Wade Robson y James Safechuck a bisa cu e empleadonan mester tin e responsabilidad aki. "Nos ta rekeri pa empleadonan di e entidad tuma e pasonan aki, pa motibo cu nos ta papiando di abuso sexual di muchanan," Boyer a conta e panel di 3 hues durante e audiencia. "Nos ta papiando di muchanan di 7 pa 10 aña cu no tabata bon ekipa pa proteha nan mes contra nan mentor, Michael Jackson."

Boyer a agrega cu e mucha hombernan cu "e empleadonan a laga den e haula di leon. Un responsabilidad afirmativo di proteha y adverti ta corecto."

Un hues cu a retira e demandanan den aña 2021 a haya cu MJJ Productions INc. y MJJ Ventures Inc., dos corporacion di cual Jackson tabata e unico doño, no por funciona manera un Boy Scout of misa unda e muchanan den su cuido mester premira proteccion. Steinsapir a bisa cu e evidencia cu a presenta den e casonan, cual no a yega un huicio, a mustra cu e mayornan no tabatin expectativa di e empleadonan di Jackson trahando como monitor. El a bisa cu Robson su mama a mustra cu e no tabata sa mes cu corporacionnan tabata existi ora cu el a hiba su yiu di 7 aña dilanti e celebridad su presencia. "Nan no tabata buscando proteccion for di Michael Jackson su compania," Steinsapir a splica.

Tambe el a bisa cu e acusacion den e demanda y corte su decision tentativo cu e corporacion a contrata hende cu negligencia ta absurdo ora cu e persona cu a contrata e empleadonan ta e persona acusado. "Cualkier persona cu tin tendencia criminal tin e responsabilidad di no contrata su mes?" el a agrega.

E audiencia a trata solamente e obligacionnan legal di e companianan, no a berdad di e victimanan su acusacionnan, sinembargo Steinsapir a yama e acusacionnan aki falso varios biaha. E demanda di ambos victima a bolbe back despues di aña 2017 a causa di un ley temporario nobo na California unda ta permiti e statuut di limitacion keda descarta. E acusacion contra Jackson su estado principal a keda descarta completamente.

E estado di Jackson ta mantene cu e no a abusa di e ningun di e dos victimanan, y a enfatisa cu Robson a testigua durante e huicio criminal na aña 2005, unda a retira e acusacion contra Jackson, cu a no a ser abusa y Safechuck, e otro victima, tambe a bisa mescos na e autoridadnan.

Steinsapir a enfatisa cu e supuesto violacionnan a tuma luga na Jackson su cas, no den luganan di trabao, "mi agencia por dicta cu ken mi por ta den mi mesun cas?". Boyer, su abogadonan, a responde cu "e casnan aki tabatin empleadonan di Jackson. Nan a usa politica y proceduranan cu a facilita pa Jackson por ta su so cu e muchanan aki."

Minister Rocco Tjon:

Fundacion 'Tur Cos Ta Posibel' ta expande nan colaboracion cu KIA

Minister di Husticia y Asuntonan Social sr. Rocco Tjon, a reuni cu e fundacion 'Tur Cos Ta Posibel' (TCTP), den cuadro di KIA. TCTP ta originalmente un organisacion cu a transforma den un fundacion na aña 2019, y ta conta cu fondonan di "Ersamus+" y "European Solidarity Corps". Nan meta ta pa brinda un apoyo na otro organisacionnan local pero tambe nos hubentud pa yega nan maximo potencial, door di brinda diferente tipo di workshop den cuadro di inclusion social manera arte, deporte y social-cultural.

Desde aña 2019, TCTP ta brindando actividadnan di arte, deporte y social cultural na KIA, specificamente pa e dama y hobennan, sinembargo esaki a stop den temporada di COVID, pero a inicia bek na Oktober di 2022. TCTP ta trahando cu varios fundacion y organisacionnan local pa asina brinda lesnan di futbol, volleyball, baile y arte na hobennan y damanan cu ta ubica na KIA. TCTP ta traha a base di profesionalnan boluntario manera Popcorn Club, Arte Sano y YMCA pa menciona algun.

Actualmente tin seis boluntario trahando na KIA 4 bes pa siman, cual ta bayendo bon. A base di e reaccion y e exito di e programa, a expande e programa y lo cuminsa brinda workshops di musica tambe. Recientemente, TCTP a logra obtene fondo adicional di "Samenwerkende Fondsen Cariben" na maart, di cual a logra cumpra algun recursonan pa asina por continua cu e programanan di arte, baile, y musica.

Segun Minister Tjon, ta trata di un proyecto sumamente positivo, di cual a reuni cu e fundacion, pa asina sondea e posibilidadnan pa expande e proyecto aki pa futuro y wak con por traha hunto, pa asina garantisa e continuidad di e proyecto aki na e bienestar di esnan cu ta tuma parti na e proyecto aki. Na oktober binidero, lo firma un convenio cu TCTP pa asina formalisa e colaboracion aki.

Accidente hit & run unda nummerplaat a keda atras

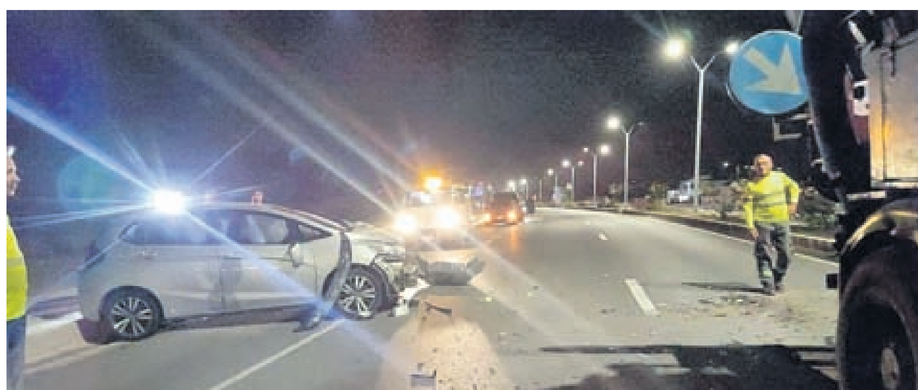
Diahuebs anochi a drenta informe di cu un auto lo a ranca palo di luz na rotonde Cumana, mesora a dirigi patruya na e sitio. Na yegada di patruya a bin top cu un palo di luz benta abou y ta strobando trafico parcialmente.

Polis a logra encontra e number di auto cu lo a ocasiona e accidente aki ya cu esaki a keda atras debi ne impacto hunto cu algun otro parti kibra. Forensys tambe a bini na e sitio pa tuma imagen di e accidente aki. A avisa tambe esunnan encarga cu Watty Vos Boulevard pa atende cu e palo di luz cu tabata obstaculisa e caminda.

Chauffeur no a pone atencion na truck di muha mata riba Watty Vos Boulevard y ta dal tras di esaki

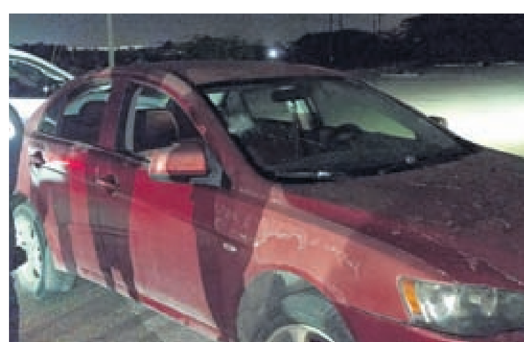

Diahuebs anochi a drenta informe di un accidente riba Watty Vos Boulevard serca di e mufflershop, mesora a dirigi patruya na e sitio.

Na yegada di patruya na e sitio a bin compronde cu aki chauffeur di un auto no a pone atencion na e caminda su dilanti y a bay dal tras di un truck cu tabata muhando mata riba e median.

Afortunadamente ningun persona a resulta herida den e accidente aki pero si e impacto tabata fuerte y a causa hopi daño material na e auto. Polis a tuma dato di e accidente aki.

Hobennan lo a manda piedra y baranca riba autonan

Diahuebs anochi a drenta informe cu banda di Fantastic Garden hobennan riba bicicleta lo a manda piedra riba un auto, mesora a dirigi patruya na e sitio.

Na yegada di patruya dilanti Fantastic Garden a bin topa cu un auto unda e chauffeur y pasahero ta declara cu algun hoben riba bicicleta lo a bombardia nan auto cu piedra y bloki y un di esakinan a kibra e windshield. Polis a tuma datos di esaki y a avisa pa informa seguro. Patruya a busca den sercania pero no a bin topa cu e hobennan y a sigui cu nan patruya.

Mata a cay y stroba caminda na Nuñe

Diahuebs anochi a drenta informe di cu un mata lo a cay riba un auto na Nuñe. Mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu un mata lo a cay pero no riba un auto. E mata tabata stroba entrada. Polis a tuma datos di e susedido aki y a tuma contacto cu e departmento concerni pa kita e mata.

Chauffeur di Jeep no a duna preferencia na crusada di Plantersrust/ Wayaca y a causa un accidente

Diaranson atardi un patruya pasando den Plantersrust a bin topa cu un accidente cu basta daño na e crusada Plantersrust/ Wayaca. Mirando e impacto a haya cu lo ta prudente pa ambulance presenta na e sitio.

Ta trata aki di un accidente pa falta di preferencia unda e Jeep biniendo for di Plantersrust no a para pa duna preferencia na e Kia Sportage cu tabata biniendo for di zuid di Wayaca bayendo nort. E Jeep a dal e Sportage mande subi acera y bay dal un borchi di trafico.

Na yegada di e ambulance nan a atende e heridonan na e sitio mes.

Despues di ta yora pa mas di 2 ora polis a libera cacho pega den porta di cura

Diaranson anochi a drenta informe di cu tin un cacho ta yora pega na porta di cura na Sero Patrishi, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu enberdad e cacho ta pega pa mas di 2 ora y ta yora mientras e doño mes ta paden dushi drumi. Polis a calma e cacho djey nan a libera e cacho y a lanta e doño.

Ladronicia na un cas cu ta den construccion

Diahuebs mainta a drenta informe di un caso di ladronicia na Jacob Catsstraat. Mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu ladronnan a kibra, drenta y horta varios material di construccion na un cas. Polis a tuma dato di e sucedido aki y tin e caso bao investigacion.

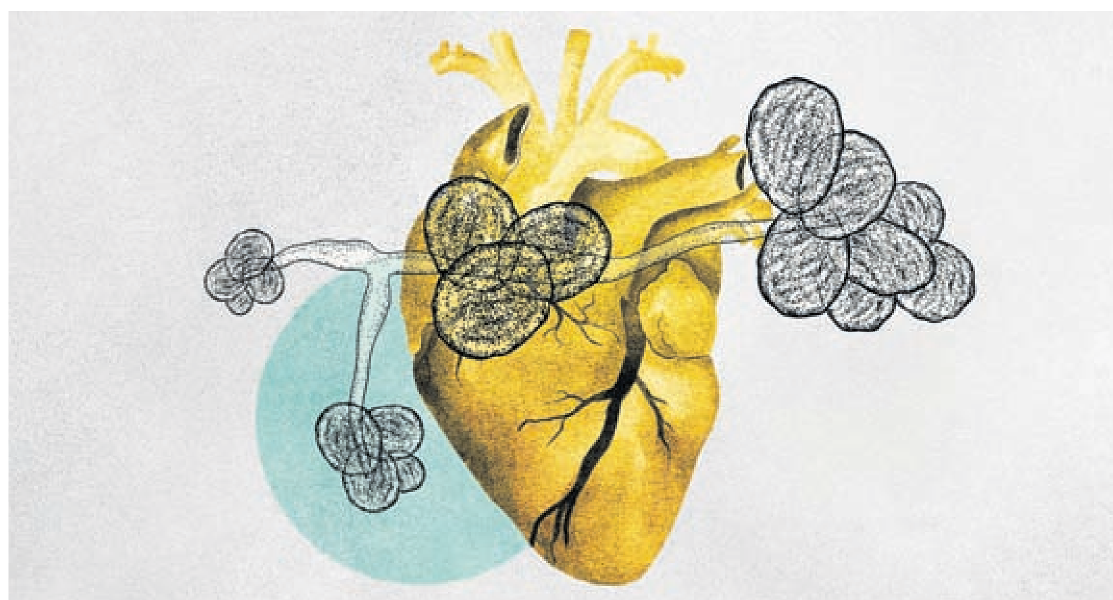

Cientificonan ta kere cu cambio di clima ta causando cu un beskem peligroso ta birando mas comun

(AP) - Den aña 2016, hospitalnan na New York State a identifica un infeccion di beskem poco comun y peligroso cu nunca a haya prome cu esey na Merca. Investigadornan y laboratorionan rapidamente a mobilisa pa asina por revisa specimen historico y a mira cu e beskem tabatin desde aña 2013 presente den e pais.

Den e añanan desde esaki, New York City a bira base 0 pa e infeccionnan di Candida Auris. Te cu aña 2021, e estado a mira e cantidad mas halto di casonan confirma aña tras aña, mirando cu e malesa tabata plamando na otro paisnan tambe, segun Centers for Disease Control and Prevention (CDC) su data cual Associated Press a analisa.

Candida auris ta un menasa di salud publico global cu ta birando cada biaha mas mira y por causa malesa severo incluyendo infeccion den sanger, herida y den respiracion. Su tasa di mortalidad ta calcula na 30 pa 60 porciento y ta un riesgo di salud en particular pa personanan cu ya caba tin problemanan medico serio.

Aña pasa a mira e cantidad mas halto di caso na Nevada y California, pero e beskem tabata clinicamente identifica den pashentnan di 29 estado. New york ta permanece e hotspot pa e beskem aki.

Un teoria prominente pa e explosion repentino di Candida auris, cual no a ser mira den ser humano desde aña 2009 ta e cambio di clima.

Ser humano y otro bestianan tin curpa hopi mas cayente cu otro beskemnan por tolera y pa motibo aki tabata practicamente proteha contra mayoria infeccion. Sinembargo, e temperaturanan cu ta den aumento a permiti e beskem aki desaroya un tolerancia na e ambientenan mas cayente, y durante tempo ser humano posiblemente ta perde resistencia. Algun investigadornan ta kere cu esaki ya caba ta pasando cu Candida auris.

E patogeno a surgi espontaneamente 14 aña cu ta 3 continente, den Venezuela, India y Sur Africa. Experto den malesa di Beskem Arturo Casadevall, un microbiologo y profesor na Johns Hopkins University, a bisa cu esaki ta un poco confuso pa motibo cu e clima den e varios luganan aki ta basta diferente.
"Nos tin proteccion tremendo contra beskem ambiental a causa di nos temperatura. Sinembargo, si mundo keda bira mas cayente y beskem cuminsa adapta na e temperaturanan halto aki tambe, algun ta bay yega na loke mi ta yama e barera di temperatura."
Ora cu Candida auris a cuminsa plama, Meghan Marie Lyman, medico den epidemia di CDC a splica cu e casonan tabata coencta na personanan cu a yega Merca for di otro paisnan. Awo, mayoria caso ta adkiri localmente, plamando en general entre e pashentnan den sitionan di cuido di salud.

Den maart, un comunicado di prensa di CDC a nota e seriedad di e problema, citando e patogeno su resistencia contra tratamentonan tradicional y e velocidad alarmante na cual e ta plama. Agencianan di salud publico ta enfocando primeramente riba strategianan pa urgentemente mitiga transmision den sitionan di cuido di salud.

E articulo aki ta un colaboracion entre The Associated Press y Grist.

Hulanda:

Sistema di comunicacion C2000 ta pone polis y ciudadano den peliger

(NLTimes) - Polis su sistema di comunicacion interno C2000 no ta trahando adecuadamente y esaki ta poniendo e siguridad di oficialnan y ciudadanonan den riesgo. Polis pa e motibo aki ta kibrando ley. Esaki ta e conclusion di e Inspectorado di labor segun loke NOS a reporta diahuebs.

C2000 ta e sistema di comunicacion usa pa e servicionan di emergencia y partinan di e Ministerio di Defensa. E sistema aki ta ser usa pa comunicacion entre polis, departamento di bombero y servicio di ambulance. Pa añanan largo, e unionnan di polis a expresa preocupacionnan serio tocante e sistema C2000. Nan ta kere cu e sistema frecuentemente ta daña of no ta traha adecuadamente, causando situacionnan cu no ta safe pa oficialnan di polis ni tampoco ciudadanonan. Recientemente, durante un persecucion di polis na Rijsbergen, e problemanan di comunicacion a enfatisa e preocupacionnan aki, causando cu e unionnan a keha na e inspectorado di labor.

Segun un designacion di e inspectorado di labor obteni pa NOS, e sistema tin falta di cobertura dentro di edificionan y tin 107 "area di problema" cu cobertura insuficiente pafo. Como resultado di esaki, cierto area na Hulanda no tin comunicacion cu e sistema C2000 pa empleadonan di polis, cual ta posee un riesgo durante situacionnan di crisis. Adicionalmente, den situacionnan di crisis, tin un probabilidad halto di abruma e red di e sistema a causa di uso excesivo of inapropia di e sistema, segun e inspectorado a conclui.

Tambe e inspectorado a identifica otro problema: oficialnan no ta ricibi instruccion adecua of informacion tocante e uso adecua di e sistema di comunicacion aki. Segun e inspectorado, C2000 su fayo den cobertura y falta di training tocante su uso ta den violacion di Arbeidsomstandighedenwet. Polis no por bay den contra di e decision aki, pero tin 2 siman pa provee un punto di bista. Na momento cu entrega esaki, e inspectorado su decision ta bira final. Polis lo ricibi 6 luna pa mehora e cobertura di C2000 y 3 luna pa mehora e oficialnan su conocemento pa cu e sistema aki.

E union di polis ACP a expresa cu nan ta hopi contento cu e decision. "Pa nos, esaki ta nos confirmacion formal cu tin problemanan serio cu C2000, algo cu nos tin hopi tempo ta adverti," ramon Meijerink a declara, ken ta consehero na ACP. "Polis awo mester traha sumamente serio y cu un urgencia apropia pa mehora C2000."

Den su respuesta, cuerpo policial su maneho a enfatisa cu nan no ta depende solamente riba C2000 pa siguridad. "E ta un manera di comunica, ni mas ni menos," e vocero a declara, ken a reporta cu C2000 ta funciona den 97 porciento di e casonan, cumpliendo cu e sistema su rekisitonan pero no e expectativanan halto di algun colega, cual e cuerpo policial ta considera demasiado estricto.

E inspectorado tambe a nota cu e alternativa, e sistema "Push to Talk," no ta adecua. Tambe a descubri recientemente cu TETRA, e tecnologia di radio usa pa C2000 por cay victima facilmente di hacking y causa daño masivo.

Camp di YMCA Dakota di bishita na Comite Olimpico Arubano su oficina

Awemainta e oficina di Comite Olimpico Arubano tabata yena di hoben entusiasma pa haya sa locual ta nos trabou na COA y cera conoci cu nos oficina nobo.

Ricibi pa Secretaria General di COA, Nicole Hoevertsz hunto cu Monica Fajardo y Jonathan Wever di Direccion di Deporte di COA e mucha nan a inicia nan recorido pafo di e oficina dilanti e renchi olimpico como tambe e pintura ilustrando diferente deporte cu ta ser practica. Na momento cu a drenta paden a cera conoci cu e historia di Weganan Olimpico, splicacion con a yega na e emblema di COA, diferente momento captura na Weganan Olimpico como tambe Regional di nos atleta nan, uniformnan uza durante e aña nan y mas cu claro e atleta nan cu ta representando nos isla den e ciclo olimpico actual, cual ta un soño di cualkier hoben pa un dia representa nos isla riba un tarima internacional den deporte.

Na final e mucha nan por a tene den nan man e diferente antorcha cu nos tin actualmente den nos oficina y pa conclui e mainta un toke unico caminda cada uno a ricibi un pin di Comite Olimpico Arubano pa recorda nan bishita na nos oficina.

E team di water polo Hulandes ta gana e titulo mundial pa di dos biaha den historia

(NLTimes)—E team di water polo Hulandes di hende muhe a gana e titulo mundial na Fukuoka, Hapon, pa di dos biaha den historia. Den e final, e team di coach nacional Evangelos Doudesis a gana e campeon Europeo Spaña despues di tironan pinalti.

Den tempo regular, e wega a caba 12-2. E team Hulandes a perde e avance di 10-7 den e ultimo periodo pero a mustra resilencia den e ultimo minuutnan cual a resulta den un conteo 12-11. Spaña a iguala esey den e ultimo secondenan. Hulanda a hinca tur tiro di pinalti, y e fiesta a cuminsa na e banda di e Hulandesnan. E hungadonan a brasa otro, y Doudesis a bula den awa cu su staff pa participa den e celebracion.

E teamnan tabata keda empata otro den e final. Spaña a tira e prome gol den e prome minuut, pero Simone van de Kraats tira un gol no mucho despues. Brigitte Sleeking a duna Hulanda e avance, pero e team Spaño a nivela e conteo atrobe y a tuma un avance di 3-2. Via Lieke Rogge y Sabrina van der Sloot, Hulanda a cera e prome periodo cu 4-3.

Hulanda tabatin dificultad na comienso di e segunda periodo, cual a permiti tres gol di Spaña pasa tras di otro. Keeper Laura Aart mester a bandona su posicion un rato, despues di cual Spaña a hinca 6-4 cu un tiro di pinalti. Despues di esey, van der Kraats a mustra su balor cu un gol. Den e fase final di e segunda periodo, Kitty Lynn Joustra a nivela e conteo atrobe.

Spaña a tuma e avance den e prome den e tercer periodo. Pero via Sleeking y van der Sloot, Hulanda a bira nan desbentaha back. E team Hulandes mester a hunga cu dos hungado menos den e ultimo minuut pa via di exclusionnan. Pero Spaña no por a tuma e bentaha. Maartje Keuning a pone Hulanda 9-7.

Na comienso di e ultimo periodo, van der Kraats a hinca atrobe. Pero Hulanda a fracaso pa wanta e avance. Spaña a bin back cu 11-11. Despues di esey, Oranje a mustra resilencia y a tuma e avance atrobe, pero den e ultimo secondenan, e Spañonan a nivela conteo atrobe. E ora ey e pinaltinan mester a dicidi. Keeper Laura Aarts a logra salba un tiro. Ora Hulanda a hinca e ultimo pinalti, nan a gana wega.

Oranje a tuma su prome medaya oro na Perth na aña 1991. E titulo mundial pa Oranje ta e prome premio grandi global pa e hungadonan di polo desde cu nan a gana e oro durante Weganan Olimpico na Beijing na aña 2008.

Potret di Koen van Weel pa ANP.

*Bista Politico ta un seccion di **Bon Dia Aruba** specialmente pa brinda oportunidad na tanto partido politico como politico individual pa expone nan opinion. Contenido publica di ningun manera ta refleha opinion di **Bon Dia Aruba** y ta pa responsabilidad exclusivo di e organisacion/individuo cu ta ofrece esaki pa publicacion. **Bon Dia Aruba** ta reserva e derecho di no publica texto ofreci, si esaki segun e medio no ta cuadra cu e normanan di decencia cu nos ta mantene, pa evita contenido cu ta innecesariamente ofensivo. Esaki suheto na evaluacion exclusivo di **Bon Dia Aruba**.*

BISTA POLITICO

Parlamentario Alvin Molina (MEP):

Daniel Leo, nos protector di agricultura!

Fundacion Formacion Politico Nelson Orlando Oduber (FFPNO) a organisa un charla en conexion cu fecha natalicio di Sr. Daniel Leo den feliz memoria. Sr. Daniel Leo ta gran pionero riba tereno di, entre otro, agricultura, cria, pesca y turismo di nos pais. Sr. Leo a ocupa e funcion di Minister di Asuntonan Economico y Turismo den Gabinete Oduber I. Den su maneho, a coba damnan rond Aruba y a funda e departamento LVV (Santa Rosa) pa promove agricultura, cria y pesca.

Un oportunidad y potencial grandi pa diversifica nos economia ta nos sector primario. Mas mi siña tocante e sector primario, mas mi ta aprecia e arte di planta, cria y bestia. E tecnica, pasion y esfuerso cu nos hendenan ta pone den dje ta simplemente increibel y admirabel. Sigur nos mester corda riba nos agricultornan cu ta eherce e arte ainda na un manera tradicional, manteniendo nos cultura di antes. Tur agricultor mester y merece sosten pa nan esfuerso.

E industria nobo lo yuda pa eleva economia, crea cupo di trabou y pa garantisa cu tin productonan di calidad halto na un prijs rasonabel pa nos ciudadanonan.

Mi tin di bisa cu lastimamente nos Minister di Sector Primario no ta haciendo loke ta necesario pa e agricultor, criado di bestia y e piscado. Maneho y ehecucion di un cartera ta responsabilidad di e Minister en cuestion, pero como parlamentario mi tambe tin responsabilidad pa cu e topico. Pesey mi a entrega mocion, skirbi carta cu pregunta, organisa reunionnan cu "stakeholders" y pidi pa reunion cu Minister di Sector Primario. Den tur esaki Minister ta demostra masha poco interes.

Nos por mira cu otro Ministernan, por ehempel di economia, labor, enseñansa y infrastructura si ta moviendo pa promove agricultura, aunke primordialmente no ta nan responsabilidad.

E charla sigur a motivami pa sigui duna di mi banda pa nos por yega na un nivel di agricultura cu lo haci Sr. Daniel Leo orguyoso.

Lider Fraccion MAS Marisol Lopez Tromp

Sindroma di Sinterklaas: Ideologia di lider di MEP tin un prijs

Lider di fraccion di MAS Marisol Lopez Tromp a trece dilanti cu tanto e fraccion di MAS como e fraccion di Accion21 ta pro pa bin cu supervision financiero y a pidi na varios ocasion pa prome minister bin den un reunion publico y splica kico exactamente ta loke e ta negociando na e momentonan aki. E negociacionnan di prome minister ta masha misterioso y no ta trece ningun claridad den e situacion actual. Tambe por mira cu na diferente ocasion prome minister ta asta tira culpa riba parlamento na momento cu algo ta tranca of pega y cu e no por tuma cierto decisionnan.

Fraccion di MAS ta pro supervision financiero

Parlamentario Lopez Tromp ta splica cu prome minister Evelyn Wever-Croes a firma na mas di un ocasion pa bin un ley di Reino (Rijkswet) di supervision financiero pa nos pais. Fraccion di MAS ta pro supervision financiero. Lopez Tromp ta splica cu su fraccion ta pro supervision financiero ya cu el a mira cu desde 2020 riba un Friday the 13th, prome minister a firma pa bin cu un Landspakket pa Aruba. Despues di esaki a mira con e CFT a bira ley di LAFT, despues a bin RAFT, a papia di COHO, di onderlinge regeling y awo Aruba ta den un situacion cu decisionnan mester cay y un bes mas ta tira culpa riba parlamento.

Prome minister no kier tuma decision

Marisol Lopez Tromp ta puntra pakico prome minister no por bay di acuerdo cu un ley di supervision financiero cu ta carga e nomber di RAFT, cual ta nifica un Rijkswet, esta un ley di Reino pa nos pais Aruba por tin un bista riba con e placa ta bay aki na Aruba y con ta traha riba reformanan pa nos pais. Ora un prome minister bisa cu mayoria den parlamento ta contra ley di supervision financiero, loke e ta haciendo ta hala problemanan mas dilanti y keda sin tuma decisionnan pa problemanan cu Aruba tin y mester wordo resolvi. Prijsnan ta sigui aumenta y hopi famia tin dificultad pa wanta cabes riba awa, Cada dia cu pasa bay cu prome minister no ta tuma decisionnan cu mester wordo tuma, ta hala e problemanan pa nos yiunan bay tuma e decisionnan aki.

Gobierno por haci deshaci paso 11 parlamentario ta mudo

Fraccion di MAS ta di opinion cu mester tuma decision como gobernante pa mañan por segura cu nos hendenan y nos futuro yiunan tin un situacion miho riba e pais aki. Prome minister ta bisa cu ley di supervision financiero supuestamente no ta bon paso e ta trece cune cu parlamento ta esun cu no kier e y p'esey el a scoge un 'onderlinge regeling', cual ta un areglo entre gobiernonan pues prome minister ta reuni cu Hulanda sin mester bin parlamento prome pa pidi aprobacion. Asina gobiernonan por dicidi loke nan kier y despues ta bin conta parlamento loke gobierno a dicidi. Den e situacion aki parlamento a perde su stem y no tin nada di bisa mas ya cu prome minister ta dicidi su so den reunionnan cu Hulanda.

Parlamentario Lopez Tromp ta kere cu ta momento pa Evelyne Wever Croes bin Parlamento y duna un splicacion na placa chiki kico ta loke exactamente e ta premira pa bay haci y un tuma un decision paso Aruba tin un debe basta grandi y ta bay yega un momento cu mester dicidi ta con ta bay paga e debe aki. Evelyn Wever-Croes ta papia cu hopi contradiccion: un dia e ta bisa un cos, otro dia e ta bisa otro cos. Un rato e ta bisa cu parlamento su mayoria no kier un ley di supervision pero di otro banda e ta laga sa cu pa Aruba acepta un supervision manera RAFT, e como Prome Minister ta haya cu Hulanda mester por trata e tema di dispensacion, esta 'kwijtschelding'. Cu otro palabra: Evelyn ta haya cu Hulanda mester ta Sinterklaas pa Aruba. Dus Evelyn Wever-Croes no kier paga e debe cu Aruba tin cu Hulanda, y cu kwijtschelding di debe so e kier acepta e ley di Reino di supervision financiero manera RAFT.

Cu otro palabra, Evelyn como lider di MEP ta dispuesto pa laga e ideologia di MEP cay. E ideologia di MEP cual ta: un Aruba autonomo y sin supervision. Pues pa Evelyn Wever-Croes su ideologia tin un prijs.

*Bista Politico ta un seccion di **Bon Dia Aruba** specialmente pa brinda oportunidad na tanto partido politico como politico individual pa expone nan opinion. Contenido publica di ningun manera ta refleha opinion di **Bon Dia Aruba** y ta pa responsabilidad exclusivo di e organisacion/individuo cu ta ofrece esaki pa publicacion. **Bon Dia Aruba** ta reserva e derecho di no publica texto ofreci, si esaki segun e medio no ta cuadra cu e normanan di decencia cu nos ta mantene, pa evita contenido cu ta innecesariamente ofensivo. Esaki suheto na evaluacion exclusivo di **Bon Dia Aruba**.*

BISTA POLITICO

Minister Endy Croes ta felicita e cuater institucionnan principal di enseñansa superior den parti Caribense di reino Hulandes cu a firma 2 MoU beneficioso

Dia 25 di juni 2023, cuater instituto principal di enseñansa superior y investigacion den e parti Caribense di Reino Hulandes a firma dos Memorandum of Understanding (MoU) pa un colaboracion mas estrecho y intercambio entre facultad di personal y studiante.

Directora di IPA drs. Marilyn Richardson, rector di UA Prof. dr. Viola Heutger y presidente di USM Prof. dr. Antonio Carmona Baez y representante di University of Curaçao Prof. dr. Elisabeth Echteld a reuni na University of St. Martin (USM) na Pond Island durante fin di siman pa dialoga riba diferente aspecto, entre otro, colaboracion, programa di intercambio den Reino Hulandes pa sostene Studiesucces y un mayor desaroyo di enseñansa superior den region. Tambe Sra. Julisca van Rossum di Ministerio di Enseñansa, Cultura y Ciencia di Caribe Hulandes, y Sr. Wladimir Kleinmoedig di Ministerio di Enseñansa, Ciensia, Cultura y Deporte di Curaçao tabata presente den e ocasion aki.

Un MOU a afirma e compromiso cu a haci na aña 2014 entre e institutonan di Caribe (UNICARIB) pa coopera den desaroyo di curiculo, comparti recurso y investigacion. E di dos documento cu a firma ta segura partnership den programa di intercambio di studiante, reconocemento di credito y intercambio profesional y academico entre miembro di facultad y personal den cuadro di Strategic Education Alliance (SEA).

A aloca fondo pa intercambio di studiante durante e ultimo Vierlandenoverleg (4LO) caba na januari di aña aki, momento cu Minister di Enseñansa di Hulanda, Curaçao, Aruba y Sint Maarten a compromete pa traha cu e universidadnan den region pa eleva calidad di enseñansa den Caribe. Un di e acuerdonan cu a haci ta e coordinacion di un aña di fundacion preacademico cu ta enfoca riba e preparacion di studiante pa enseñansa superior den region of na Hulanda. Tambe durante e reunion, e cuater institucionnan di enseñansa superior den e parti Caribense di Reino Hulandes a compromete pa establece Caribbean Higher Education Council of the Kingdom of the Netherlands (CHECK).

Banda di esaki, CHECK lo traha den colaboracion estrecho cu SEA. SEA a wordo estableci na september di aña 2022 durante e conferencia di trabou na Aruba, unda representante di instituto regional di enseñansa superior a reuni cu tur cuater (4) ministerio y entidad publico di Saba, Sint Eustatius y Boneiro. Siguiendo e experencia di programa di intercambio Europeo Erasmus +, a crea SEA+ pa facilita intercambio den Reino Hulandes. Intercambio di studiante lo inicia aña academico 2023-2024 y e studiantenan lo por permanece maximo un semester den exterior. Na cada institucion tin un Departamento di Asunto Internacional cu lo coordina e programanan di intercambio. E beca lo cubri e gastonan di biahe y estadia.

Finalmente, Minister Endy Croes ta felicita Universidad di Sint Maarten, Universidad di Curaçao, Universidad di Aruba y Instituto Pedagogico Arubano cu e acuerdo beneficioso cu nan a firma.

Parlamentario Marco Berlis (MEP) ta reacciona riba Marisol su declaracionnan riba RAft

Pasobra Marisol no a haci su trabao como Parlamentario den pasado, Hulanda mester a actua contra Aruba na 2015!

Mi no por bisa cu mi tabata asombra ora mi wak e declaracionnan politico di Sra. Lopez-Tromp den prensa riba su pensamentonan con Gobierno ta tratando cu e negociacionnan di RAft. Pa pueblo compronde con Raft a yega na nos porta, nos mester compronde e trayecto completo y kende tur a haci cu awe nos tur mester enfrenta e realidad aki. Tampoco ta bay ta un sorpresa pa pueblo cu net esunnan cu awe ta grita cu pecho halsa, tabata net esunnan cu a causa, sostene y vota na fabor di e proceso desastroso aki cu awe Aruba ta contemplando un RAft.

Marisol a sostene AVP completamente pa destrui Aruba su Finanzas Publico

(1) Marisol Lopez-Tromp como Parlamentario y presidente di Parlamento di AVP a sostene tur e deficitnan desastroso di Gabinete Eman I-II. 2010: Afl.188.6 miyon, 2011: Afl.325.2miyon, 2012: Afl. 443.3miyon, 2013: Afl.332.8miyon, 2014: Afl.405.8 miyon, 2015: Afl.184.6miyon… y asina Aruba a yega na 86.2% di su GDP na debe (ARA, CAFT, IMF).

(2) Marisol Lopez Tromp como Parlamentario di AVP a sostene, aproba, y apoya e Gobierno corupto di AVP y asina Hulanda mester a interveni pa introduci CAft pa via di nan maneho desastroso. Asina supervision financiero di Hulanda a yega Aruba.

(3) Marisol Lopez-Tromp a sostene desaster, p'esey e ley di supervision financiero a bin, esta e LAf, ademas di un KB.

(4) Marisol Lopez-Tromp a sostene e proyecto 'Bo Aruba' di AVP, cu despues a wordo critica y husga pa Algemene Rekenkamer como un proyecto devastador, maneha iresponsabel, sin por hustifica unda 1.6 biyon florin a bay, 1.6 biyon florin! No tabata tin control y e rapportnan a sali devastador pa Gabinete Eman, pero asina mes Marisol a vota VOOR!

(5) Marisol a aproba pa Gabinete Eman bay di 7 pa 9 minister!

Marisol Lopez-Tromp su posicion riba RAft: ENTREGA SIN NEGOCIA!

Marisol a saca un articulo ultimo aki den cua e ta declara algun punto central:

(1) "Gobierno no kier supervision financiero." Ma Sra. Lopez-Tromp, kico CAft y LAft ta anto? Nos ta pro supervision financiero, sigur despues cu ABO mes a canta den coro VOOR pa e desastre financiero mas grandi den historia di nos pais! Esaki hamas por bolbe sosode!

(2) "Gobierno mester sigura cu nos generacion futuro tin un situacion miho aki na Aruba". Ma bon, esey tabata Marisol su pensamento como Parlamentario di Mike Eman, ora bo a aproba 2.4 biyon florin na deficit? Bo tabata preocupa pa nos generacionnan ora b'a grita voor pa redobla nos debe nacional y manda nos pais bancarota?

(3) "Gobierno ta kere cu Den Haag ta Sinterklaas." No Marisol, Gobierno ta luchando pa haya derecho igual mescos cu Corsou y St. Maarten a haya kwijtschelding. Ta negociando pa varios punto cu ta importante pa e pais logra den un acuerdo pa cu e ley. Ta luchando pa e miho acuerdo posibel pa nos pais. Algo cu abo nunca lo por compronde y nunca a haci.

(4) "Parlamento 11 ta mudo." No, nos ta trahando. Pa ta entreguista di bo mesun patria sin negocia ta un berguensa. Nos a formula preguntanan y ta batayando pa logra lo miho pa Aruba, algo cu abo a haci net opuesto. B'a entrega nos na Hulanda desde 2015! Enbes b'a haci bo trabao como Parlamentario bo a obliga Hulanda cay aden. Ta bisto Sra. Lopez-Tromp cu abo nunca, pero nunca a lucha pa Aruba y hamas lo cuminsa haci esey tampoco. Awe un biaha mas b'a keda desenmascara! Marisol ta prefera "entrega sin negocia!"

KvK ta recorda fundacionnan riba obligacionnan legal importante

Camara di Comercio y Industria Aruba (KvK) kier a tuma e oportunidad pa recorda tur fundacionnan riba e siguiente obligacionnan stipula pa ley cu ta di importancia pa e fundacion. Cu e implementacion di Buki 2 di Codigo Civil di Aruba y e version adapta di e Ley di Registro Comercial, tur fundacion mester wordo inscribi na KvK.

Codigo Civil di Aruba
Cu e implementacion di Buki 2 di e Codigo Civil di Aruba riba 1 di januari 2021, tur entidad legal, incluyendo fundacionnan, tin e obligacion legal pa registra den e Registro di negoshi (Handelsregister) na KvK. Desde e fecha aki, e Registro di fundacion (Stichtingenregister), ta forma parti di e Registro di negoshi. Fundacionnan cu ya tawata inscribi den e Registro di fundacion prome cu 1 di januari 2021, no mester registra di nobo den e Registro di negoshi na KvK. E registracion aki a tuma luga automaticamente. E fundacionnan aki no mester bolbe paga e montante di inscripcion pero si mester paga e contribucion anual. Pa inscribi un cambio den statuto, lo mester paga un montante.

Ley di Registro Comercial tin consecuencia pa fundacion existente
Desde 1 di januari 2023 a drenta na vigor un version adapta di e Ley di Registro Comercial (Handelsregisterverordening). Cu e adaptacion aki, tur fundacion tin e obligacion legal pa registra,

alabes paga un contribucion anual. Pa inscribi un cambio den statuto tambe lo mester paga un montante.

Inscripcion di fundacion nobo
Ora di registra un fundacion den e Registro di negoshi, mester paga un montante pa inscripcion (Eerste Inschrijving). Alabes, despues di 1 aña, tin e obligacion di paga un contribucion anual. Pa inscribi un cambio den statuto tambe lo mester paga un montante.

Atencion: fundacionnan existente cu nunca a wordo registra den e Registro di fundacion of den e Registro di negoshi, fabor di haci e registracion mas lihe posibel den e Registro di negoshi na KvK. Costo di inscripcion y di e contribucion anual ta aplicabel.

Costo aplicabel
E costo di inscripcion y e contribucion anual ta stipula den e Ley di Registro Comercial y ta lo siguiente:
Costo di inscripcion di un fundacion (un biaha) ta Afl. 96,00.
Contribucion anual Afl. 96,00. Atencion: Pa fundacionnan comercial por tin un otro suma aplicabel.
Costo pa inscribi cambio den statuto (pa cada cambio di statuto) Afl. 56,00.

KvK kier recorda cu e contribucion anual conforme ley mester wordo paga prome cu 15 maart di cada aña. Si acaso no a haci e pago di e contribucion anual 2023, fabor di haci e pago mas lihe posibel, pero no mas laat cu 31 di augustus 2023. Pa cualkier pregunta of informacion tocante bo cuenta pendiente, por tuma contacto via e-mail na financial@arubachamber.com of por yama na 582-1566 ext. 337/343.

King Classic Sudoku

							5	8
9	2							
5			3		2		7	
	5		1	6	9			
		4			8		6	9
	1			2				
				1		3		
		5						2
8			9		3			

Difficulty: ★★★★ 7/29

Clasificado
ECONOMICO
aviso@bondia.com

Personal GRATIS max. 20 palabra
PASA LAGA BO AVISO NA OFICINA DI BON DIA ARUBA WESTSTRAAT#22 FOR DI 9:00AM-4:00PM
Email nos na classified@espnv.com

SERVICIO PUBLICO
Limpiesa pa cas y auto
Presure wash cura di cas
Laba muebles
Laba tapijt
Laba sienta di auto
Laba vloer
Tel. 593 9464

TA HUUR
Un cas 3 camber , 2 baño
Bario Primavera
Pa mas info por yama
Tel. 641 3290

SERVICIO PUBLICO
Construction
remodelacion di cas, traha cas, apartment, traha y drecha dak, electricidad, verf pega mosaico, traha cura, plomeria. Bon prijs
Tel. 593 3141

SERVICIO PUBLICO
Buscando auto pa huur y na bon prijs? yama nos
Tel. 593 9953/ 593 8453

TA HUUR
Cas na Bubali 17G
3 camber / 2 baño
Pa mas info
Tel. 561 1496 / 662 9832

TA BENDE
BBQ Grill tipo cilinder
“criyoyo” duradero
Prijs Afl.250
Tel. 569 7787

SERVICIO PUBLICO
Nos ta chapi, corta y planta mata, brinda tur servicio cu bo cura mester. Tira sushi afo, tur esaki na un super bon prijs
Tel. 738 1908

SERVICIO PUBLICO
Sushi den cura pa solamente 50,- pa buelta, nos ta lante lague limpi mane un soño.
Arubiano trahado
Call 592 5766

SERVICIO PUBLICO
Ta traha y renoba Cas
ta traha y drecha dak, ta basha vloer, pleister, verf cas, traha cura, pega mosaico y azulejo-
Tel.563 4168

SERVICIO PUBLICO
Pa tur trabou di tapiceria di mueble, auto, yate y barco.
Nos ta haci trabou di cabana y bambu y nos ta verf
Tel : 569 7539 /737 3993

MASSAGE PROFESIONAL
Unisex
en la puerta de tu casa
Relaja mente y cuerpo
Activa tu energía .
Por favor llama
297 630 8450 / 297 562 6172
Horario 9 am / 7 pm

TA HUUR
Se alquila habitacion con todo incluido
Brikstraat na Playa
Tel.564 1979

SERVICIO PUBLICO
Sra. ta haci cas y negoshi limpi tambe por cuida baby y hende grandi part time y full time
Tel. 740 7573

TA BENDE
Combo di regalo pa tur ocasion:
Mugs, kerki di biña, tablashi cu leyenda
Pa mas informacion
Cell whatsaap 567 2907

SERVICIO PUBLICO
Ta haci tur trabou di construccion y carpinteria y tur cos cu ta furamento di stul di bambu, cabana y toldos
Tel : 746 0518 / 569 7539

SERVICIO
Unified One Events
Photos , films, wedding
Tel. 749 2533

Sushi den cura?
Ta piki sushi cu pick-up grandi pa Afl 75,= pa buelta.
Yama nos na
561 4297 of 561 5179
Hasi Aruba Limpi.

SERVICIO PUBLICO
Nos ta haci trabou di plomeria, electricidad, hardineria incluye hiba sushi
Handy man.
Tel.742 6250

SERVICIO PUBLICO
Mi ta chapi, lanta sushi, corta mata, transporta frigidaire, wasmachine biew, drecha cas, etc.
Tel. 564 1979

SERVICIO PUBLICO
Pa haci trabow di verf y chapi, tur mantencion di pafor di cas
Yama y puntra pa Benito na
Tel.630 5185

TA BUSCA
trabou pa haci cas limpi, negoshi of oficina
Tel.561 3910

SERVICIO PUBLICO
Handyman
Pa trabouw di verfmento plumbing tuberia, chapi, limpieza di cura, drecha mata
Tel : 567 1108

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio pa haci reparacion di porta, ventana y hopi mas. Arubiano Balente
Pa mas informacion por yama
Tel. 563 6762

FOR RENT
Bunita cas na Gold Coast
3 camber 2 1/2 baño, sala, comedor, cucina y patio. Pa mas informashon por whatsapp
+58 414 614 7440

SERVICIO PUBLICO
Pa trabou di data-entry of update di bo administracion pls contact:
Tel.568 2339

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio di electricista en general corto circuito y mantencion
Tel.566 5026

TA BUSCA
Señora cu auto dialuna pa diabierna pa busca yiu di skol, cushina y hasi limpieza di cas 11.30 -5.30
Tel. 563 8822

SERVICIO PUBLICO
Masaje relajante, sports masajes, aroma terapia, piedras calientes, reflexologia, faciales
Sabana Basora # 157 P.Ch.
Tel. 561 8520

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece pa cuido di mucha di dialuna pa diabierna y weekend. Pa informacion
Tel. 558 7310

SERVIO PUBLICO
Ta ofrece pa verf y chapi cura bon prijs. Nos ta hiba e sushi.
Yama pa mas informacion na
563 4828 / 5679610

SERVICIO PUBLICO
Hacemos todo tipo de construccion, reparacion de casas, pintura, acabados finos, jardines, patios, techos a buenos precios
Tel. 569 7539 / 746 0518

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Dakota	Seroe Preto
Tel. 588 7364	Tel. 584 4833
EMERGENCIA	911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Tene piedat di mi, o Dios, den bo bondat, den bo inmenso kompashon kita mi falta. Laba mi limpi di mi kulpa i purifika mi di e malu ku m'a hasi. Salmo: 51

Esaki no ta un ayo, sino un te oro. Mi a habri mi hala nan y bula bai den shelo serca nos bon Dios. Boso lo keda atras y no laga tristeza domina boso, keda semper uni manera semper mi a uni boso. Recordami manera mi tawata cu jen di amor, cariño y alegria pa un y tur.

Cu inmenso dolor na nos curazon pero conforme cu Dios su boluntad, nos tin e deber di anuncia fayecimento di nos mama, wela, ruman y tanta stima:

Ambrosia M. van der Linden-Paskel

Mihor conosi como: Illa of Mama Illa"
*07-12-1941 †24-07-2023

Na nomber di su:
Mayornan: †Johannes Paskel
†Graciela Paskel Thijsen
Esposo: †Juan A. van der Linden (Johnny)
Yiunan: Derwin E. van der Linden y Kitty Rojer y famia
John S. van der Linden
Maurice L. van der Linden y Jacky y famia
Nieto(a)nan: Jarice van der Linden
Aninha van der Linden y Danny Bryson
Nathan van der Linden
Celena van der Linden y Christopher Arrindell
Maurice Jr. van der Linden
Rumannan: Efrain (Bubu) Paskel y Rita Paskel-Schwengle y famia
†Ludwig (Ludy) Paskel y Vicky Geerman y famia
Sobrino(a)nan: Efrain Jr Paskel, Julissa y Victor Wouters y famia, Jeanine Paskel, Lizette y Edgard Hart, Ludina y Gerald Carolina, Ludmila (Mila) Geerman-Paskel y Mark Zijlstra
Copadre: Dufi Kock y Ija madrina di bruid
Elio Nicolaas y Anchie y famia
Ihanan: Anthony, Imelda y Mylene
Tanta y Omo nan, Primo y primanan, amigo y amiganan stima
Ex amiga y coleganan: Volleyball: Rapid White, Ruinite bollas crioyo, Grupo di Violetta, Grupo di Oracion: Dibino Misericordia, Amiganan di natation Brisa del mar. Eventonan cultural y su pasion pa flora.
Ayudante di cas Vicky
Gardinero di cas Hendrik y Ben
Famianan: Paskel, Thijsen, van der Linden, Angela, de Lange, Rios, Krosendijk, de Cuba, Arends, Schwengle, Geerman, Dabian, Rojer, Wouters, Garcia, Hart, Ras, Quandus, Lopez, Everon, Thijzen, Kock, Gomes, Dijkhof, Rafini, van der Linde, Henriquez, Boekhoudt, Maduro, Bisslick, Pietersz, Guardiola, Croes, Wever, Doyle, de Kort, Paesch, Nicolaas, Kelly, Amaya, Noguera

Oportunidad pa condolencia lo ta na Aurora Funeral Home, Dialuna 31 di julí for di 7:00pm pa 9:00pm

Ta invita pa asisti na acto di entiero cu lo tuma lugar Diamars 1 di augustus 2023. Nos defunto mama, wela, ruman y tanta stima lo reposa for di 2:00 pa 4:00pm di atardi na misa Sagrado Curazon di Jesus na Savaneta y despues pa santana catolico na Savaneta.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida menciona un of otro famia/nan of conorcir nan

Lo ta bai tin un box disponibel den Misa pa haci un donacion cual lo bai pa e bon causa "Wilhemina Kanker Fonds".

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Sei que nada trará você de volta, mas tudo que puder fazer para manter sua memória viva, eu vou fazer. Pois você foi uma pessoa maravilhosa e seu jeito tão especial tocou muitos corações"

Cu inmenso tristeza na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos tata, casa, ruman y omo stima:

Carlos Armando de Oliveira e Silva

Portugal *19-04-1964 – Aruba †26-07-2023
Radio Amateur P43O

Na nomber di su

Mama: † Maria Soledade Tavares de Oliveira
Tata: Manuel Augusto Marques Silva
Yiu: Carolis de Oliveira de Silva
Compañera: Lillian Boekhoudt
Ruman nan: † Maria da Glória de Oliveira e Silva
Alberto Manuel de Oliveira e Silva
Anselmo Esteban Marques Tavares y famia
Subrinonan: William Manuel de Oliveira Rego y famia
Eduardo Daniel Tavares Figueiredo
Afonso Dinis Tavares Figueiredo
Mara Soledade Silva Oliveira
Hijadonan: Carlos Manuel Montaño
Afonso Dinis Tavares Figueiredo
Tur demas famia, Amistad y conocirnan na Portugal

Suegro/a: † Emiterio Boekhoudt y Irena Rafini
Cuña: Sharon Boekhoudt
Bon bisiña: Angi Tejeda
Su bon amigonan: Yapy Donata, Carina Carotenuto, Patrick van Brakel, Manuel Vargem, Ademar dos Santos, Henry Baarh, Dechi Wernet, Juni Croeze, Jose y demas amigo nan cu ta mucho pa menciona.

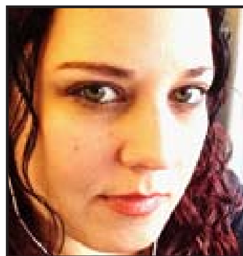
Demas Amistad nan: de Oliveira e Silva, Boekhoudt, Rafini, Croes, Werleman, Carotenuto, Donata, van Brakel, Vargem, dos Santos, Baarh, Wernet, Chen, Vrolijk, Croeze, Kirchner, Hintz, Lauwerijs.
Un palabra di gradicimento na tur cu di un manera of otro tabata parti di su bida.
Oportunidad pa condolencia y despedida lo tuma lugar na Aurora Funeral Home, diasabra 29 July 2023 for di 9.00am – 11.00am.

Nos ta lamenta cu no ta acepta bishita na cas despues di condolencia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

~ In you, all I find is beauty ~

No tin palabra pa expresa nos tristesa, pero conforme cu boluntad di Dios,
nos ta anuncia fayecimento inespera di nos dushi yiu y ruman

Sarlyn Oduber

*Augustus 11, 1980 - †July 8, 2023

Tata y mama: Juni & Helen Oduber Croes
Su rumannan: Champi Oduber y famia
Jean Pierre Oduber
Comprometido: Craig Szustkiewicz y su famia

Acto di despedida lo wordo anuncia despues.
Lamentablemente nos no por ricibi bishita di condolencia na cas. Danki pa e comprenshon.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Dos cos, e amor di Dios y esun pa e prohimo ta hasibo un hende perfecto"
San Antonio de Padua

Cu enorme tristeza pero conforme cu boluntad di Dios, ta participa fayecimento di:

Brenda Maria Chirino – Cornelie

*19 sep 1944 – † 21 juli 2023
Mihor conosi como Brinchi, viuda di Tolin Chirino

Na nomber di su:
Yiunan cu a keda cu ne te su ultimo rosea:
Yudella
Enalia
Alton y Jadidah

Nietonan cu ela stima:
Kelsey y Cherzil
Ansel
Nathan y Maria

Unico bisanieto: Chaeden

Rumannan:
Ronnie y Anna Cornelie - Morel
Lidia Cornelie
Yvette Cornelie
Frenk Cornelie
Marieta y Alex Jansen
Annie y Ronnie Dennert
Eveline Zievinger y Archie Rasmijn
Irene Jacobs

Unico iha: Netty Quandt

Bisiñanan cu a biba di aserca cu ne: Michael y Miriam Jeand'or, Vilma y Helio Wever, Ines y Mercedes Marin, Adira Flemming, Antonio y Carla, tur otro nan di Paradijswijk.

Amigonan di cas: Glenn Bernabela, Mahlon Lewis, Shajaira Lacle, Eldrick Cabral, Cecilia Curiel (Hulanda), Magda Steenen, Philomena Hennep, Sabrine Montesant, Ruben Croes, Clarita Lopez, Vilma Lacle, Elsy de Haak, Mina Hodge, Ronnie Petronia, Frido Bernadina, Patrick Paris, Elvira, su amiganan di mas cu 60 aña di Internaat Maria Mediatrix y Amistad nan di Djiespie's

Subrino y Subrinanan, Primo y Primanan, su swa nan y demas famia nan Chirino, Cornelie, Lewis, Winklaar, Kootes, Morel, Franken, Brion, Jansen, Dennert, Zievinger, Quandt, Todd, Croeze, Dania, Jacobs, Alvarez, Tromp, Maduro, Orman

Lo tin Condolencia Diasabra 29 di Juli 2023 na Aurora Funeral Home for di 7:00 pa 9:00 pm.

Ta invita pa asisti na acto di entiero cu lo tuma lugar Dialuna 31 di Juli 2023. Nos defunto stima lo reposa for di 9:00 pa 11:00or di mainta na Aurora Funeral Home y despues pa Santana Central na Sabana Basora

Nos ta pidi nos disculpa si nos por a lubida un of otro familiar den nos tristeza

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Esaki no ta un ayo, sino un te oro. Mi a habri mi hala nan y bula bai Keiro. Boso cu a keda atras, no laga tristeza domina boso, keda semper uni manera mi semper a uni boso. Recordami manera mi tabata cu hopi amor y alegria. I will always love you.

Cu Inmenso Tristeza na nos curason pero conforme cu Dios su boluntad, nos ta anuncia fayecimento inespera di nos mama, esposa, ruman, tanta y amiga stima:

Sra. Gioconda Mireya Droog-Werleman
31 Maart 1968 – 21 Juli 2023

Na nomber di su:
Compañero di bida: Frank Droog-Werleman

Yiunan y pareha:
Michelyne Wever y Ruben Matevosyan
Jairzinho Wever y Fleur de Ruiter

Nietonan:
Aellea Matevosyan
Isaiah Wilson
Aelleon Matevosyan
Benji Wever

Mayornan:
†Cornelia Werleman y †Bernardo Arends

Rumannan:
Rulfia y Ronny Kock y famia
†Marlon y Maritza Werleman y famia
Jacqueline y Michael Lo-Fo-Sang y famia
†Iraida Werleman y †Eddy Stamper
Jorge Werleman y Jacky Colina y famia
Elvis Werleman y Maria Irausquin y famia
Werleman y famia

Sobrino y Sobrinanan:
Malina Kock y yiunan Stacey Koolman y Cherokee Koolman
Charlyne Werleman y Urvin Werleman
Roxana Vrolijk
Ranzinho Werleman
Bianca Lo-Fo-Sang y Gino Cornelio
Jonathan Lo-Fo-Sang y Tania Henriquez
Kristilyne Lo-Fo-Sang
Gino Werleman
Melisa Wernet y yiunan
Jessica Werleman y Raizen Albertsz
Jelitza Werleman
Joel Werleman

Y tur e ihanan, primo y primanan, tanta y omonan, comer y compernan y demas famia: Werleman, Droog, Wever, Kock, Lo-Fo-Sang, Colina, Matevosyan, Everon, Irausquin, Geerman, Koolman, Vrolijk, Cornelio, Henriquez, Maduro, Albertsz, Wernet, Thijzen, van der Linden, Ras, de Cuba, Arends, Lee, Leon, Martines y Croes.

Nos ta invita tur famia, amigo, bisiña, conociran y ex-coleganan pa asisti na e acto di condolencia, cual lo tuma lugar diabierna dia 28 di juli di 7or pa 9 or di anochi na Royal Funeral Home na Cumana.

E acto di Entiero lo tuma lugar diasabra 29 di Juli 2023.
Nos Reina lo reposa for di 10or di mainta pa 11:30 den misa di Savaneta y despues pa Royal Funeral Home di 2or pa 4or di atardi.

Nos mama y esposa su deseo ta pa bin den colornan cla, no preto.

We will always love you more… nos Reina

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Dios ta amor... y amor ta Dios, maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu profundo tristeza, nos ta anuncia fayecimento di:

Mercedes Carolina Maduro-Apitz
*01-10-1942 †21-07-2023

Na nomber di su:
Casa: †Carlos "Alul" Maduro
Yiu: Carlos Manuel Maduro
Rumannan: Marisol Apitz na Venezuela
Miraim Apitz y famia na Venezuela
Morelba Apitz y famia na Venezuela
Swa y cuñanan: †Arturo (Buchi) y †Candelaria Maduro-Maduro y famia
†Juan (Chito) y Vda. Faustina Maduro-Bislip y famia
†Margarita y † Rosario Werleman-Maduro y famia
†Antonio (Sai) y Vda. Elena Maduro-Croes y famia
†Basilio (Chimbo) y Vda. Cecilia Maduro-Arends y famia
Andresito (Dries) y Annie Maduro-Hernandez y famia
Ismael (Esy) Maduro y famia
Carlito (Alin) y Isidora Maduro-Kelly y famia;
Edwin y Mercedes Maduro-Raaz y famia;
Cecilia (Sila) y Rodolfo (Dolfi) Herrera-Maduro y famia
Jacintha (Chenta) y Mario Kelly-Maduro y famia

Si den nos tristesa nos por a lubida di menciona un of mas familiar of ser keri, nos ta pidi nos mas sincero disculpa.

Primo(a)nan, tanta y omonan.
Demas famia: Maduro, Apitz, Werleman, Herrera, Kelly, Bislip, Croes, Arends, Hernandez, Raaz

Ta invita pa acto di despedida cu lo tuma lugar, Diarnason 2 di Augustus 2023 na Aurora Funeral Home di 9or pa 11or di mainta. Cremashon lo tuma lugar den seno familiar.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador,
mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba
berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia
fayecimento di:

Ivone Ursela van Eer-Gietel
*30-07-1952 - †26-07-2023

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Señor ta mi wardador pues mi no tin falta di nada,
Den Cunucu di yerbe berde e ta ponemi sosega,
E ta hibami na awa trankil pa mi bolbe haya forsa

Louisa Henriquez
*14-08-1925 - †23-07-2023

Na nomber di su yuinan di criansa
Manuel Kelly y yui
Rafaela Eli Kelly y yuinan, nietonan y nieta

Su mayornan defunto:
†Pedrito y †Josefa Henriquez

Rumanan defunto:
†Lodwijk y †Supriana Vrolijk
†Leandro Henriquez y †Bibiana Croes-Franken
†Pablo y †Stebanita Henriquez
†Maria y †Vicento Buchi Kelly
†Lorenzo y †Adela Henriquez
†Rosa y †Nemencio Colina

Tur su primanan y primonan, su sobrinonan y sobrinanan, sobresobrinonan y sobresobrinanan, tur su ihanan, demas famia, tur su amistades nan cu a forma parti den su bida y di Centro Kibrahacha.

Demas famianan: Henriquez, Geerman, Kelly, Colina, Ras, Luminier, Weller, Ras, Curiel, Franken, Vrolijk, Werleman, Tromp, Hernandez, Dirksz, Tham, Giel, Cavinato, Brehen, Conett, Clemencia, Emers, Webb, Maduro, Koolman, Wong, Elliot, Hoek, Wever, Marina, Moris, Rodriguez, Schwengle, Dania, Martinez, Kwidama, Boekhoudt, Greaux, Arends, Winklaar, Everon, Stamper, Rijke, Bareño.

Ta invita pa asisti na acto di entiero cual lo tuma lugar diamars 1 di augustus 2023 di 2 p.m. pa 4 p.m. na misa di Inmaculada Concepcion na Sta. Cruz.

Disculpa nos si por a lubida algun miembro di famia.
Ta lamenta cu despues di misa no ta risibi bishita di condolencia na cas.

3 misa ta poni caba:
Diawebs dia 3 di augustus 2023 pa 7 or anochi
Diasabra dia 5 di augustus 2023 pa 7 or anochi
Diamars dia 8 di augustus 2023 pa 7 or anochi na misa di Inmaculada Concepcion na Sta. Cruz

BONDIA ARUBA

International Rescue Committee ta adverti cu impasse por pone 4.1 miyon ciudadano di Siria den peliger

(AP) - Un impasse na Nacionnan Uni tocante frontera cu Siria su ultimo parti domina pa rebeldenan ta poniendo 4.1 miyon persona di Siria na e sitio den peliger, e president di International Rescue Committee a adverti e siman aki.

David Miliband su comentarionan a bini mas di 2 siman despues cu U.N Security Council a fracasa den renoba e mandato di crusa frontera di Bab al-Hawa entre Siria cu Turkia, unda ta sigura ayudo pa personanan di Siria na e sitio.

E gran mayoria di persona den e area di Siria ta biba den pobresa y ta depende riba ayudo pa sobrevivi, un crisis cu a keda empeora pa e teremoto debastador cu a impacta parti di Turkia y Siria di un magnitud di 7.8 den februari. E teremoto a causa e fayecimento di 50,000 persona incluyendo 6,000 na Siria segun Nacionnan Uni . Esaki tambe a causa cu miles di otronan mester a muda.

E hendenan di noord-west di Siria no por wanta un otro ola di sufrimento, despues di a pasa door di e trauma di e teremoto," Miliband a conta The Associated Press. El a urgi e conseho di siguridad pa "haci su trabao" y sigui cu e crusamento di e frontera humanitario. E Conseho anteriormente den juli no a logra adopta un di dos resolucion rival tocante e crusamento. Rusia, un aliado prominente di e gobierno di Siria na Damascus, a prohibi un resolucion cu a renoba e autorisacion pa crusa via Bab al-Hawa pa 6 luna. E paralisis tambe ta bini a causa di fatiga di e donadornan cu a causa cu tin recorte den e ayudo na ambos Siria y e otro paisnan cu ta anfitriona miyones di refugiado di Siria cu ta huy for di e conflicto andando, cual awo tin 13 aña.

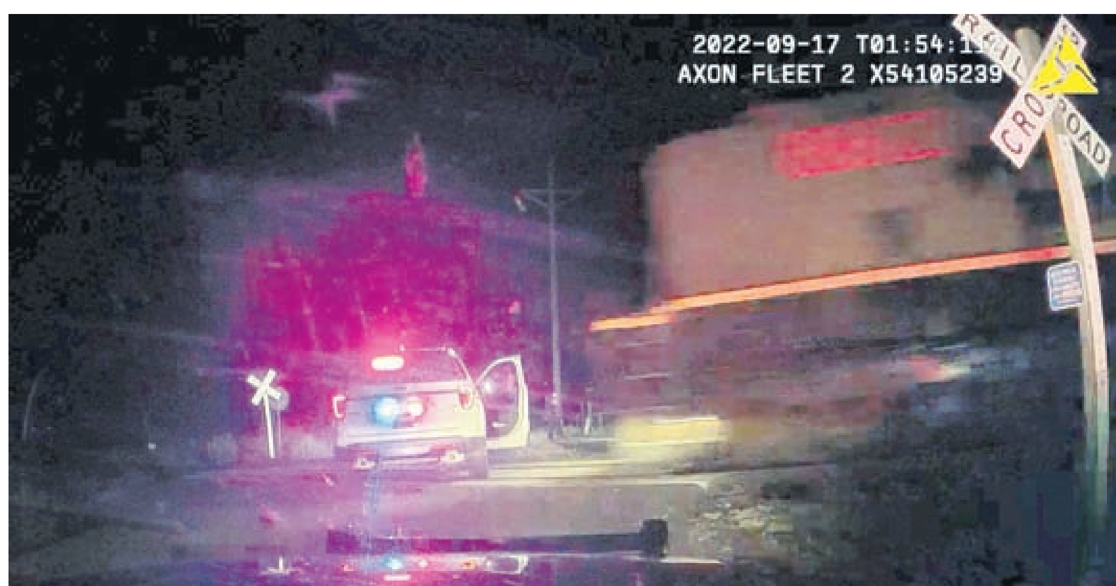
Actualmente, Miliband a bisa cu e International Rescue Committee ta purbando di sigui cu su trabao via otro fronteranan y buscando otro manera pa logra hiba e ayudo na esunnan cu tin mester. "Nos punto di bista ta cu interferencia cu e puntonan humanitario ta posee un peliger severo na e eficacia y efectividad di e ayudo humanitario," el a splica.

Adicionalmente, Merca a bisa dialuna cu nan a uni na donadornan grandi den demanda Nacionnan Uni den por hiba ayudo via Bab al-Hawa independientemente y na tur persona cu tin mester di esaki, cual ta un rechaso di e condicionnan cu Siria a pone, y cu tin e sosten di su aliado Rusia.

Oficial di Colorado declara culpabel di pone sospechoso den peliger

(AP) - Un oficial di Colorado ken a pone un muhe cu su mannan mara den un vehiculo di polis den cual un trein a accidenta a ser haya culpabel di a pone e muhe su bida den peliger iresponsablemente y asalto, pero a retira un tercer cargo di intento criminal.

Jordan Steinke tabata e prome di 2 oficial cu mester a para den huicio a causa di un accident cu a laga Yareni Rios-Gonzalez seriamente herida. Steinke a testigua cu e no tabata sa cu e auto di otro oficial cu e tabata yudando tabata para riba e caretera di e trein aunke cu esaki por ser mira riba e camara di su uniform, e asina yama 'body camara', conhuntamente cu dos borchi cu ta indica esaki. Steinke a bisa cu e tabata mas enfoca riba e menasa cu por a bini for di Rios-Gonzalez y su pickup, no vloer.

Tambe el a testigua cu el a pone Rios-Gonzalez den e otro oficial su vehiculo pa motibo cu esaki tabata esun mas cerca. E no tabata sa cu e trein tabata biniendo te ora cu esaki a dal den e vehiculo. No tabatin Hurado den Steinke su huicio cu a cuminsa dialuna. Huez Timothy Kerns a tende e evidencia y a duna e veredicto. Mallory Revel, Steinke su abogado, no a responde na peticionnan pa comentario.

Steinke, ken tabata trahando pa Fort Lupton Police Department na e tempo di e accident, a ser acusa di atento criminal di agredi un persona, asalto di tercer grado y pone un persona den peliger iresponsablemente.

E otro oficial, Pablo Vazquez, ken a traha pa e departamento di polis na Platteville ta ser acusa di ofensanan di trafico y tambe pone bida di persona den peliger. Te ainda e no a drenta su caso ni tampoco a declara su mes sea inocente of culpabel. Su abogado Reid Elkus tampoco no a duna comentario tocante e caso.

ARUBAVANDAAG®

Zaterdag 29 juli 2023 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Minister van Natuur ontkent goedkeuring voor het kweken van vis in de wateren van Aruba

Pagina 2

VRA blijft aandringen op het probleem met elektrische steps

Pagina 4

"Huidige schade met betrekking tot werknemers van SKOA rond 20 miljoen florin"

Pagina 5

ARUBAVANDAAG

Minister van Natuur ontkent dat Amerikaanse bedrijf goedkeuring heeft gekregen voor het kweken van vis in de wateren van Aruba

In de afgelopen maanden deden berichten de ronde in internationale media en de aquacultuursector dat het Amerikaanse bedrijf Innovasea uit Boston succesvol heeft geholpen bij het verkrijgen van goedkeuring van de overheid voor de lancering van een open-oceaan viskwekerij van 3.000 metrische ton (MT) op ongeveer acht kilometer van de kust van Aruba.

De viskwekerij, een "open-ocean farm," zou Noordelijke rode snapper kweken met behulp van Innovasea's "SeaStation" -technologie. De kwekerij zal in drie fasen worden gebouwd en zal 16 SeaStations bevatten om een broedplaats op het land te ondersteunen, met een toekomstig doel van 9.000 MT biomassa en diversificatie in andere soorten en zeewierteelt, volgens een persbericht van Innovasea.

"We zijn verheugd om samen te werken met Petros om de eerste open-ocean viskwekerij op Aruba te creëren," zei Langley Gace, senior vice-president Business Development. "Dit is een belangrijk project voor het land en de regio, en we hebben er alle vertrouwen in dat onze expertise in open water en onze bewezen web-to-harvest aanpak voor viskwekerijen zullen bijdragen aan het succes ervan."

Tijdens een forum over investerings- en handelsmogelijkheden in het Afro-Caribisch gebied, deelde oprichter en president van Petros, Gunnar Bracelly, dat de drie fasen van dit project een totale investering van 31 miljoen dollar zullen omvatten over zeven jaar, waarvan 8 miljoen dollar uit eigen vermogenfinanciering zal komen en 23 miljoen dollar uit externe financiering.

"We zijn dankbaar dat we een sterke partner hebben in Innovasea, een industrieleider op het gebied van open-ocean aquacultuur met bewezen expertise in warmwatervissoorten zoals de Red Snapper," aldus Bracelly in een verklaring.

Petros heeft ervoor gekozen om de vissoort Northern red snapper te kweken vanwege de grote vraag en de hoge prijs die het kan opleveren, vooral vanwege de beperkte beschikbaarheid ervan in bepaalde seizoenen, aldus Gace. Hij voegde eraan toe dat ondergedompelde aquacultuurplatforms in open water, zoals de SeaStation, goed werken voor Aruba omdat ze effectief onzichtbaar zijn wanneer ze onder water zijn.

"Ze zijn zeer geschikt voor een bestemming zoals Aruba, waar het behoud van het prachtige landschap voor vakantiegangers van groot belang is," aldus Gace. Zoals bekend is, is toerisme de belangrijkste inkomstenbron voor Aruba, dat meer dan de helft van het bruto binnenlands product (GDP) van ons eiland levert, volgens zowel de Unidad di Inteligencia Economista (Economische Inlichtingeneenheid) als WorldData.

Het Petros-project zal zich richten op een deel van deze toeristische markt, terwijl het ook de voedselzekerheid van Aruba versterkt, volgens Innovasea. "Met de uitgebreide diensten van Innovasea kunnen onze teams zich richten op de ambitieuze visie om de Arubaanse economie te diversifiëren en de eerste katalysator te zijn voor een aquacultuur-revolutie in de hele Caribische regio," zei Bracelly. Petros zal ook zijn vis aanbieden aan de vele cruiseschepen die Aruba bezoeken. Dit zal de inspanningen van de cruisesector ondersteunen om hun koolstofvoetafdruk te verminderen door verse vis lokaal te betrekken.

Innovasea is actief bezig om bedrijven te helpen de benodigde vergunningen te verkrijgen voor offshore aquacultuur. In maart van dit jaar kondigden ze aan dat ze Benguela Blue Aqua Farming succesvol hebben geholpen bij het verkrijgen van een vergunning voor het kweken van Atlantische zalm in ondergedompelde netpennen, acht kilometer uit de kust van Namibië.

Innovasea wordt beschouwd als een drijvende kracht achter geavanceerde technologieën en heeft een passie voor onderzoek en ontwikkeling. "Innovasea revolutioneert de aquacultuur en bevordert de wetenschap van vis-tracking om onze oceanen en zoetwater-ecosystemen duurzaam te maken voor toekomstige generaties. Met meer dan 275 werknemers wereldwijd bieden ze end-to-end oplossingen voor viskwekerijen en aquatische onderzoeken, inclusief efficiënte en duurzame hoogwaardige apparatuur, adviesdiensten van experts en innovatieve producten en platforms die diepgaande gegevens, informatie en inzichten bieden," aldus het bedrijf. "Van land tot open oceaan, Innovasea zorgt ervoor dat voortdurend de meest geavanceerde aquatische technologieën worden toegepast. Dit betekent het continu toepassen van kennis op het gebied van wetenschap en engineering, vis-tracking en kwekerij-operaties om ideale systemen voor elke locatie te ontwikkelen. Het betekent ook samenwerken met klanten om vispopulaties te cultiveren en te beschermen. En het betekent bewust producten en diensten ontwerpen om meer terug te geven aan de natuur dan wat we eruit halen."

Petros is op zoek naar extra investeerders voor het project en staat open voor zowel eigen vermogen als schuldfinanciering in de vroege stadia, omdat het project nog in de conceptfase verkeert en nog geen vaste datum heeft.

Een viskwekerij in open water, ook wel bekend als offshore aquacultuur, kan verschillende gevaren opleveren voor het milieu. Zo kunnen de kwekerijen te maken krijgen met ontsnapping van vissen die de netten of andere infrastructuur van de kwekerij beschadigen. Ontsnapte vissen kunnen concurreren met inheemse soorten om hulpbronnen, ongewenste ziekten verspreiden en zich voortplanten met wilde populaties, wat mogelijk hun genetische diversiteit vermindert.

Bovendien kunnen hoge visdichtheden in open water kwekerijen de overdracht van ziekten en parasieten tussen de vissen bevorderen. Als deze pathogenen worden geïntroduceerd of overgebracht naar wilde populaties, kan dit verwoestende effecten hebben op de algemene gezondheid van lokale ecosystemen. De introductie van niet-inheemse soorten in open water voor aquacultuuractiviteiten kan leiden tot de vestiging van invasieve soorten die lokale ecosystemen beïnvloeden en inheemse soorten domineren. De kwekerijen kunnen ook mariene roofdieren aantrekken, zoals haaien, op zoek naar een gemakkelijke voedselbron. Dit kan conflicten veroorzaken tussen aquacultuuractiviteiten en wilde populaties.

Evenzo creëren viskwekerijen vervuiling in het water, waaronder voedselresten, uitwerpselen en chemicaliën. Deze verontreinigende stoffen kunnen leiden tot nutriëntenverrijking, lage zuurstofniveaus en veranderingen in de waterkwaliteit, wat een negatieve invloed kan hebben op mariene habitats en biodiversiteit. Grootschalige viskwekerijen kunnen aanzienlijke hoeveelheden vismeel en visolie vereisen, vaak afkomstig van gevangen wilde vis. Dit kan extra druk leggen op de hoeveelheid beschikbare zeevis en overbevissing verergeren.

Het gebruik van antibiotica, pesticiden en andere chemicaliën om ziekten en parasieten in viskwekerijen te bestrijden, kan leiden tot de ontwikkeling van antibiotica-resistente bacteriën en de omgeving rondom de kwekerijen vervuilen.

Op dezelfde manier kan de installatie van infrastructuur voor viskwekerijen in open water het zeebodem en het omliggende habitat fysiek verstoren, wat van invloed kan zijn op ecosystemen en lokale soorten die afhankelijk zijn van deze gebieden als schuilplaatsen en voedselbronnen.

Tot slot zijn viskwekerijen in open water kwetsbaar voor de effecten van klimaatverandering, zoals oceaanverzuring, stijging van de zeespiegel en veranderingen in watertemperaturen, wat zowel de kwekerijen als het mariene milieu eromheen kan belasten.

Een viskwekerij in open water, ook wel bekend als offshore aquacultuur, kan verschillende gevaren opleveren voor het milieu. Zo kunnen de kwekerijen te maken krijgen met ontsnapping van vissen die de netten of andere infrastructuur van de kwekerij beschadigen. Ontsnapte vissen kunnen concurreren met inheemse soorten om hulpbronnen, ongewenste ziekten verspreiden en zich voortplanten met wilde populaties, wat mogelijk hun genetische diversiteit vermindert.

Bovendien kunnen hoge visdichtheden in open water kwekerijen de overdracht van ziekten en parasieten tussen de vissen bevorderen. Als deze pathogenen worden geïntroduceerd of overgebracht naar wilde populaties, kan dit verwoestende effecten hebben op de algemene gezondheid van lokale ecosystemen. De introductie van niet-inheemse soorten in open water voor aquacultuuractiviteiten kan leiden tot de vestiging van invasieve soorten die lokale ecosystemen beïnvloeden en inheemse soorten domineren. De kwekerijen kunnen ook mariene roofdieren aantrekken, zoals haaien, op zoek naar een gemakkelijke voedselbron. Dit kan conflicten veroorzaken tussen aquacultuuractiviteiten en wilde populaties.

Aruba Vandaag nam contact op met minister van Natuur, Ursell Arends, om vragen te stellen over dit nieuwsbericht en of de vergunning als een ontheffing wordt beschouwd, en hoe de impact op het milieu zal worden geëvalueerd. Arends verklaarde dat het niet waar is dat de bedrijven Petros en Innovasea toestemming hebben gekregen voor dit viskwekerijproject, en dat ze ook geen ontheffing hebben aangevraagd.

Wie doet toezeggingen...Zonder ze na te komen...?

De rechtszaken met betrekking tot de twee hotelprojecten, die tijdelijk stilgelegd zijn, blijven aandacht vragen. Uit de uitspraak in kort geding van afgelopen week in de zaak van stichting ABC tegen de onderneming Natura Development NV, blijkt een aantal interessante details. Onder andere kan men in het vonnis lezen dat de onderneming al begonnen was met de werkzaamheden op het strand voordat de aanlegvergunning, die de verantwoordelijkheid is van de minister van Infrastructuur en Planning, dus onze premier, was afgegeven. De vergunning is op 16 juni 2023 afgegeven en werd op 18 januari 2023 aangevraagd. Dat terwijl de bouw van het hotel zelf in 2018 begonnen was en dat vóór die tijd al men de ambitie had om een tunnel aan te leggen ten behoeve van hun gasten om de kust te kunnen bereiken, waar het strand dan zou worden aangelegd door de rotskust met zand te bedekken. Zoals wij in een eerdere Editorial hebben becommentarieerd bestaat de wens om dat stuk kust in een strand te veranderen al vanaf 2010.

Dit geeft aan dat dit hele project in delen plaatsvond, alsof de delen niets met elkaar te

maken zouden hebben, want de vergunning voor het aanleggen van de tunnel was allang afgegeven, maar die voor het strand niet. Het was dus pas onlangs dat dit laatste gedeelte werd afgegeven. Wij hebben bewondering voor de snelle afhandeling van deze laatste vergunning, in minder dan zes maanden, hetgeen aangeeft dat de constante kritiek op de traagheid van de bureaucratie kennelijk niet altijd op z'n plaats is, want als het erop aan komt kan de overheid best wel in 'overdrive' gaan... We zouden het natuurlijk op prijs stellen als in tal van andere zaken diezelfde snelheid wordt getoond, maar we zijn hier wellicht onze hand aan het overspelen...

Een ander interessant aspect, dat wij ook eerder hebben aangegeven, komt ook naar voren in het genoemde vonnis; het betreft de door de premier afgegeven vergunning waarin als eerste voorwaarde wordt vermeld dat de onderneming een ontheffing nodig heeft van de minister belast met Natuurzaken, waar het zaken betreft van de verwijdering en/of verplaatsing van beschermde plantensoorten. Zoals we uit de verklaring van deze minister in zijn laatste persconferentie ter plaatse van het terrein in kwestie kunnen opmaken, is in zijn communicatie met de onderneming beweerd dat de onderneming alle noodzakelijke vergunningen zou hebben. Of men heeft de aanlegvergunning niet goed gelezen of men verwachtte met deze belachelijke stellingname indruk te kunnen maken op anderen. In ieder geval hielp dat ten overstaan van de rechter niet, omdat men voorlopig niet de werkzaamheden kan voortzetten, want er is geen ontheffing van de desbetreffende minister. Rn de rechter honoreerde het verzoek om de opgelegde dwangsom te verdubbelen.

En we hebben hier nog iets dat interessant is om uit te zoeken. Uit de genoemde feiten, onder andere in het vonnis, kan geconcludeerd worden dat men eerder met het project in geschil was begonnen dan de vergunning was afgegeven tegen medio juni 2023. Wat zegt dat? Dat al die tijd er geen toezicht was op wat de onderneming daar aan het doen was? En wie had dan dat toezicht moeten uitoefenen en heeft dat dus niet gedaan? Degene die met het toezicht was belast was het departement van Infrastructuur en Planning, dat in oktober 2019 de onderneming een toezegging had gedaan dat men het beoogde strand zou kunnen aanleggen. En wie was toen de minister belast met Infrastructuur en Planning? Dezelfde minister die in 2010 al te horen kreeg dat de onderneming het strand wilde hebben, maar waarbij ambtenaren bezwaar tegen maakten tegen het afgeven van het stuk kust. Maar moeten we dan geloven dat het departement heeft zitten slapen totdat men onlangs wakker schrok, zich bewust werd van de gedane toezegging en in korte tijd de vergunning afgaf? Misschien, want het departement voor Natuur en Milieuzaken heeft pas op 23 januari 2023 advies gegeven op de aanvraag voor de vergunning, hetgeen de indruk wekt dat tussen 2019 en begin 2023 dat departement geen kennis droeg van de toezegging die DIP had gedaan?

Wij krijgen de indruk dat de betreffende minister inderdaad zou moeten beginnen met de bezem door het departement van Infrastructuur en Planning te halen, om een einde te maken aan deze twijfelachtige praktijk van het doen van toezeggingen die verborgen blijven tot de zaak een keer ontploft. In dit soort werk, met een berg informatie vastgelegd op verschillende locaties, zoals het departement zelf, bij Vastgoedregistratie en de notaris, is het onmogelijk om zaken eeuwig te blijven toedekken. Nu kunnen we beter de verontwaardiging van de onderneming begrijpen die al jaren opereert op basis van zekere 'toezeggingen' gedaan door vertegenwoordigers van de overheid, die behalve het departement ook een bewindspersoon en diens adviseurs zouden kunnen zijn, alhoewel het feit dat men mensen zover heeft gekregen dat dit soort toezeggingen zijn gedaan op zich geen rechten verschaft, hetgeen de onderneming bij de rechter pijnlijk duidelijk is geworden.

In ieder geval, gezien de situatie bij het genoemde departement waar een directeur al enige tijd thuis zit zonder dat we mogen weten wat er precies gebeurd is, moeten we de vraag stellen of die directeur vanwege deze zaak thuis zit, of dat er nog meer onfrisse zaken spelen.

De partners achter het viskwekerijproject in de wateren van Aruba

Petros Aquaculture VBA heeft volgens internationale mediaberichten goedkeuring heeft gekregen van de overheid dankzij een ander bedrijf, Innovasea, om een viskwekerijproject vlakbij de kust van Aruba op te zetten.

Aruba Vandaag heeft aan minister van Natuur, Ursell Arends, gevraagd of dit bedrijf een vergunning heeft gekregen voor het project en of deze vergunning als een ontheffing wordt beschouwd, gezien de aanzienlijke impact op het milieu. Arends gaf aan dat er geen vergunning is verleend aan Petros en Innovasea en dat er ook geen ontheffing is aangevraagd.

Aruba Vandaag heeft verder onderzoek gedaan naar deze zaak, omdat er informatie is dat de oprichter van Petros, Gunnar Bracelly, volgens internationale media heeft gesproken over dit project tijdens een forum over investerings- en handelsmogelijkheden in het Afro-Caribisch gebied. Bovendien staat het persbericht over dit project en de vermeende goedkeuring van de overheid nog steeds op de website van het bedrijf Innovasea.

InnovaSea
InnovaSea Systems is gevestigd in Boston, VS. Het bedrijf werd opgericht in 2015 als gevolg van de fusie tussen OceanSpar LLC en Ocean Farm Technologies, twee in de VS gevestigde aanbieders van oplossingen voor aquacultuur. In 2019 heeft InnovaSea Systems Vemco en HTI overgenomen, twee ontwikkelaars van geavanceerde akoestische telemetrie-instrumenten. Hun technologieën zijn geïntegreerd in de visvolgsystemen van InnovaSea.

Volgens InnovaSea Systems is het bedrijf bezig met de ontwikkeling van een volledig geïntegreerd open oceaan-kwekerijplatform dat geavanceerde aquacultuuractiviteiten voor onderzoek en ontwikkeling mogelijk zal maken, evenals duurzame aquacultuurpraktijken in open water.

Petros Aquaculture Operations VBA
Petros, het andere genoemde bedrijf, is een geregistreerd bedrijf in Aruba onder de naam Petros Aquaculture Operations VBA. Het staat vermeld als een actief bedrijf, opgericht op 24 juni 2020. Volgens het handelsregister is de bedrijfstak vis- en zeewezenteelt.

De vermelde directeur van Petros is een ander lokaal bedrijf, namelijk Ramiros Meatproducts VBA, dat op 20 december 2019 is geregistreerd. De bedrijfstak van Ramiros Meatproducts is opslag en vergelijkbare activiteiten. Hun doelstelling, zoals geregistreerd bij de Kamer van Koophandel, is "productie en verkoop van bloedworst en andere vleesproducten".

De vraag is wie de natuurlijke persoon achter Petros is. Volgens het persbericht van Innovasea wordt de naam van Gunnar Bracelly genoemd, die naar verluidt de directeur en voorzitter van het bestuur van Ramiros Meatproducts is.

Laat grens met Venezuela...Maar netjes dicht...

De onlangs aangekondigde beslissing om voorlopig de grens met Venezuela gesloten te laten is eigenlijk geen verrassing. Het wél was een verrassing dat enige tijd geleden het transport via de zee werd opengesteld tussen de eilanden en Venezuela, want we zagen geen substantiële positieve verandering in dat land dat zoiets zou rechtvaardigen.

Het is ook geen verrassing dat Nederland, in de samenwerking met de eilanden, heeft besloten de aanwezigheid van de Koninklijke Marechaussee daar te versterken. Volgens de genoemde aantallen zou de aanwezigheid met de aanvulling op circa 100 leden van de Marechaussee zijn gekomen. Dit zou niet gebeurd zijn als er sprake zou zijn van meer rust in de regio. En voor een groot deel heeft het gebrek aan rust direct te maken met de situatie in Venezuela, waar het autoritair regime dat het land al bijna 25 jaar regeert wordt beschouwd als de belangrijkste bedreiging voor de veiligheid in onze regio.
Hetgeen de situatie nog gecompliceerder heeft gemaakt is de opkomst van een regering in Colombia met dezelfde ideologie als in Venezuela, maar die (nog) niet de macht heeft over de gehele overheid zoals in Venezuela, waar meer dan twee decennia van ongelimiteerde macht heeft geleid tot een totalitair regime van de ergste soort. Een regime dat bovendien nog een extra probleem met zich meebracht, namelijk de band met de drugshandel. Terwijl normaal gesproken de handel in handen is van privé personen en organisaties, met de overheid in de rol van de bestrijder van het kwaad, bestaat in Venezuela al jarenlang een innige relatie tussen die handel en de overheid, zowel op politiek niveau als met de geüniformeerde diensten. Met de innige samenwerking die ook bestaat met de Colombiaanse guerrillaorganisaties, die naast hun linkse ideologie ook al decennialang deelnemen aan de narcoticahandel, heeft dit alles ertoe geleid dat de belangrijkste uitvoerlijnen voor de drugshandel via de Caribische zee hun vertrekpunt in Venezuela hebben.

Daarom is in een eerdere editie van Editorial kritiek geleverd op het openen van het zeetransport tussen de eilanden en Venezuela, wat naar ons inzicht geen zin had zolang de al beschreven situatie met handel in drugs en mensen in Venezuela zou voortduren. Een argument dat naar voren werd gebracht was het uitzicht op een aanbod van goedkope groenten en fruit uit dat land, wat helemaal geen hout snijdt. Op het totaal van onze import van levensmiddelen is wat eventueel daar vandaan zou kunnen komen voor ons nauwelijks relevant te noemen. Bovendien moeten wij ons afvragen wie aan die kant goederen hebben om te exporteren. Wie zijn we in Venezuela eigenlijk een dienst aan het bewijzen? In ieder geval niet de oppositie die voor het overgrote deel geen toegang heeft tot wat er over is van de economie. Ook hebben we geen enkele aanwijzing dat de enorme corruptie in en rond de havens, vooral onder militairen en douanepersoneel, minder aan het worden is omdat het regime daar iets tegen zou doen. En waarom zouden degenen die deel uitmaken van de macht op zoek zijn naar economische relaties met de eilanden? Omdat in de moeilijke economische situatie in het land iedereen op zoek is naar deviezen, in het bijzonder Amerikaanse dollars. Nu al opereert een groot deel van de economie, ook in het binnenland, op basis van dollars. Wat wij doen met het openen van de grens met Venezuela is in alle opzichten het regime begunstigen, omdat het hun toegang tot deviezen uit het buitenland vergroot. Het komt nogal simplistisch over dat onze regering alleen de zogeheten voordelen voor ons naar voren schuiven, maar werkelijk geen lettergreep wil besteden aan de situatie in dat land.

Anderzijds is het ook zo dat ze toch niet veel hoeven te vertellen omdat uiteindelijk niet de regering van Aruba, of van de andere eilanden, maar de Nederlandse regering de beslissingen neemt. En dit om goede redenen want het is het Koninkrijk dat grenst aan Venezuela, niet Aruba. De Nederlandse regering heeft een ambassade in Caracas en heeft ook de eigen bronnen van inlichtingen, op basis waarvan men beslissingen neemt, met het beluisteren van de inbreng van de eilanden die aan die grens gelegen zijn. Goed beschouwd heeft het Koninkrijk in het Caribisch gebied een behoorlijk groot territorium waarvoor men verantwoordelijk is, zeker wanneer de exclusieve economische zone van 200 mijl erbij betrokken wordt. Dit alles beheren is een behoorlijke taak waarbij zeker een beetje rust kan worden gebruikt in plaats van de complicaties die Venezuela op dit moment de buren te bieden heeft.

Ook moeten we beseffen dat onze veiligheid niet alleen bedreigd wordt via onze kusten. We zitten met een delicate internationale situatie waarbij wij een van de gebieden zijn die tot het grondgebied van de NAVO behoren en tegelijkertijd grenzen hebben met een directe bondgenoot van Rusland, het grootste probleem voor de Europese en Amerikaanse leden van het bondgenootschap. Dit heeft als gevolg dat we hier een goede controle moeten houden op de personen die hier binnenkomen. Dit is uiteraard zeer vertrouwelijk werk en we hebben alle begrip voor het feit dat de regering geen commentaar levert op deze zaken. Maar het is juist daarom dat we niet begrijpen waarom het zeetransport zo nodig open moest. Dat brengt nog meer extra risico's met zich mee. Het is logisch dat wij allen hopen dat de internationale situatie niet verder verslechtert en zeker niet met gevolgen voor ons. Maar dat is niet waarvoor we plannen en voorbereidingen treffen, integendeel. Laat die grens dus maar dicht en bedenk bovendien dat zij die in 2019 hebben dichtgegooid...

VRA blijft aandringen op dat de autoriteiten het probleem met elektrische steps moeten aanpakken

Deze week vond er weer een incident plaats met een toerist die op een elektrische step reed bij de Vereniging Rijschool Aruba (VRA). De VRA beweert dat sinds mei zij geen gehoor krijgen van de verantwoordelijke minister voor Justitie, Rocco Tjon, en de minister van Transport, Ursell Arends, over dit onderwerp.

Lokale media meldden het ongeval waarbij een toerist lichtgewond raakte en ambulancezorg nodig had, na een botsing tussen een elektrische step die door de toerist werd bestuurd en een ander voertuig. Dergelijke ongevallen lijken dagelijks frequenter te worden, en daarom stelt VRA voor dat voertuigen zoals deze een speciaal rijbewijs moeten hebben, omdat ze anders vallen onder de definitie van een voertuig zonder rijbewijs.

Bijvoorbeeld, de definitie van een motorfiets omvat de grote driewielers die sommige bedrijven verhuren, waarvan wordt gezegd dat ze tot 600 kilo op de weg kunnen rijden. Echter, in het rijbewijs is er geen aparte categorie voor deze scooters, hoewel ze 450 of 500 kilo wegen, omdat ze vallen onder de categorie van motorfietsen. Als je een rijbewijs aanvraagt, is er geen categorie voor dit type scooter, omdat het niet onder de bromfiets-categorie valt en ook niet onder categorie B (auto) omdat het een motorfiets is. Maar ze worden wel verhuurd aan toeristen.

VRA vraagt zich af wat er moet gebeuren om dit te reguleren, vooral wanneer er dodelijke ongevallen plaatsvinden. Ook valt het VRA op dat er op straat gebruik wordt gemaakt van elektrische steps zonder dat gebruikers verzekeringen moeten hebben voor het geval van een ongeval.

Eerder werden steps voornamelijk gebruikt door kinderen, maar nu gebruiken volwassenen ze ook vanwege de elektrische varianten die een iets hogere snelheid van 30 kilometer per uur kunnen bereiken over langere afstanden. Maar sinds dit populairder wordt, is er behoefte aan regelgeving, en Nederland heeft al stappen ondernomen op dit gebied.

In Nederland hebben ze fietspaden aangelegd waarop men tot 50 kilometer per uur kan rijden, terwijl de bebouwde kom op Aruba maximaal 50 kilometer per uur is en daarbuiten 80 kilometer per uur. Hierdoor kunnen ze in Nederland niet met dergelijke apparaten rijden, omdat ze dan op wegen van 50 kilometer per uur moeten rijden, maar ze kunnen ook niet op de stoep rijden vanwege het verkeersreglement, waarin staat dat personen van 16 jaar en ouder een vergunning moeten hebben na het afleggen van een test, een helm moeten dragen en het apparaat een klein nummerplaatje moet hebben om belasting te betalen.

Zolang er geen wetgeving voor deze situaties is, zal dit volgens hen een probleem worden, zowel voor toeristen als voor de lokale bevolking die ze ook begint te kopen om naar het werk te gaan. Ze concluderen dat de overheid de bevolking moet beschermen, maar niets doet om dit aan te pakken.

Armando "Rudy" Lampe:

"Ik schat dat de huidige schade met betrekking tot werknemers van SKOA rond de 20 miljoen florin ligt"

De situatie van de werknemers van SKOA blijft zonder een concrete oplossing, hoewel minister van Onderwijs Endy Croes in oktober 2021 heeft verzekerd dat binnen 30 dagen een oplossing en advies gepresenteerd zou worden. Voor dit probleem heeft Armando "Rudy" Lampe, voormalig minister van dit ministerie, bevestigd dat de schuld van SKOA oploopt tot 20 miljoen florin.

Tijdens een recente persconferentie beweerde minister Croes dat ze "deze beslissingen overlieten aan de juridische procedures om te beslissen over andere projecten samen met SKOA, maar op dit moment is het vonnis nog steeds daar en geeft aan dat werknemers betaald moeten worden via exploitatie en niet via een normaal salaris met een loonadministratie, dat is het geval," en hij verzekerde dat ze eraan werken.

SKOA heeft twee rechtszaken verloren tegen voormalig minister Armando Rudy Lampe, die destijds minister van Onderwijs was. In de eerste uitspraak op 6 april 2020 wees rechter N.K. Engelbrecht het verzoek van SKOA en de 91 schoonmaakmedewerkers af, waarbij Lampe in het gelijk werd gesteld. Dit was omdat SKOA in strijd met de wet handelde en de schoonmaakmedewerkers een status gaf die volgens de wet niet mogelijk was.

In de uitspraak werd ook vermeld dat de kosten van de werknemers moeten worden betaald via de operationele kosten van SKOA en niet via het personeelsbudget van SKOA. SKOA baseerde zich op artikel 31 van de Landsverordening basisonderwijs (LvBO), dat alleen van toepassing is op het eigen personeel van SKOA en niet op de schoonmaakmedewerkers. Volgens de rechter zijn de schoonmaakmedewerkers in dienst van SKOA op basis van een arbeidsovereenkomst volgens het Burgerlijk Wetboek van Aruba (civielrechtelijke arbeidsovereenkomsten).

Na de eerste uitspraak voldeed SKOA niet aan de beslissing van de rechter, en volgens Lampe bevestigde hij tegenover Bon Dia Aruba, voordat zijn termijn als minister eindigde in 2021, dat "tot op de dag van vandaag ze de schoonmaakmedewerkers blijven betalen via het personeelsbudget en SKOA weigert de verandering door te voeren." In een gezonde rechtsstaat moet een uitspraak van een rechter worden nageleefd door iedereen en elke instelling.

In het tweede geval, waarbij rechter M. Soffers op 17 mei 2021 uitspraak

deed, heeft SKOA Lampe opnieuw voor de rechter gebracht, waarbij SKOA opnieuw heeft verloren. Rechter M. Soffers verwees naar de uitspraak van 6 april 2020, waarin de schoonmaakmedewerkers hun salaris moeten ontvangen via de operationele kosten van SKOA.

Lampe heeft in een recente verklaring tegenover Bon Dia Aruba bevestigd dat de enige oplossing die er is, is wat hij al een tijdje heeft gezegd: "Houd je aan de wet. Als we ontdekken dat SKOA een onwettige daad heeft begaan, stel je voor dat je, zelfs met de beste bedoelingen, je portemonnee niet op straat kunt geven aan iemand die het nodig heeft, ik heb jouw toestemming nodig, dat wordt beschouwd als diefstal. Hoewel de intentie goed is, heeft SKOA dat gedaan, tegen de wet gehandeld en onze comptabiliteitswet overtreden."

Tegelijkertijd vertelde hij dat toen ze ontdekten dat er een bedrag van meer dan 3 miljoen florin was dat geen parlementaire goedkeuring had, hij persoonlijk verantwoordelijk had moeten zijn voor die 3 miljoen als hij niet had ingegrepen. De minister is degene die verantwoordelijk is voor dat geld.

Lampe zei dat sinds 2016 de werknemers als ambtenaren werden betaald, hoewel de wet dit niet toestond. "De subsidiewet is heel duidelijk, werknemers moeten betaald worden volgens de subsidiewet die zegt dat alles wat te maken heeft met schoonmaken van scholen, moet worden gesubsidieerd en de lonen van de werknemers vallen daaronder."

Dit is volgens hem een zeer ernstige zaak: "Zowel voor docenten als voor de werknemers, omdat SKOA momenteel geen belastingen betaalt, omdat ze het geld onrechtmatig gebruiken en in plaats van belastingen te betalen, betalen ze de werknemers, er is geen pensioenbijdrage. Het lijkt erop dat ze het geld verkeerd gebruiken om deze illegale situatie jarenlang te blijven dekken," zei Lampe.
Als ze dit in 2018 hadden gecorrigeerd, zoals Lampe zeker weet, "misschien was SKOA niet in deze financiële situatie en Aruba zou niet miljoenen hebben verloren, ik schat dat de huidige schade rond de 20 miljoen florin ligt, en daarom kan minister Endy Croes het niet oplossen omdat ze gewoon de wet moet naleven en ze weigeren dat te doen alleen voor politieke belangen, om een conflict te vermijden, maar ondertussen verslechtert de situatie elke dag," concludeerde hij.
In september 2021 hield SKOA een persconferentie waarin ze aangaven dat ze vertrouwen hadden in de nieuwe regering - op dat moment - en dat zij een oplossing zouden brengen voor de werknemers.

Persoonlijke aansprakelijkheid

Ondertussen blijven er vragen bestaan over wie verantwoordelijk zal zijn voor het bedrag dat Lampe heeft geschat, dat op dit moment rond de 20 miljoen florin ligt, en wanneer er concrete oplossingen en adviezen zullen worden gepresenteerd.

Aan de andere kant, in een verklaring van 5 februari 2020, verklaarde Anuesca Baly, directeur van SKOA, publiekelijk dat SKOA haar betalingsbeheer voor de schoonmaakmedewerkers baseerde op een ministerieel besluit uit 2015 van ex-minister Hooyboer.

Het is belangrijk om op te merken dat op 6 april 2020 een rechter een uitspraak deed waarin werd gesteld dat het ministerieel besluit waarop SKOA haar beleid baseerde geen juridische waarde had en dat SKOA niet aan de uitspraak heeft voldaan. Op 17 mei 2021 deed de rechter opnieuw een uitspraak en nogmaals heeft SKOA zich niet aan de uitspraak gehouden. Ex-minister Lampe, destijds minister van Onderwijs, stuurde destijds een brief naar SKOA om de betalingssituatie van de werknemers te regelen en hen te betalen via de operationele kosten van SKOA, maar ook hieraan is niet voldaan.

Volgens artikel 14 van Boek 2:14 van het Burgerlijk Wetboek regelt de verantwoordelijkheid van een stichtingsdirecteur dat als hij bewust of structureel de stichting in financiële problemen brengt of handelt in strijd met de wet, hij persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld.

Zonder Rijkswet is er...Toch nog financieel toezicht...

De wijze waarop wordt omgegaan met de informatie over het regelen van onze schulden bij Nederland, neemt merkwaardige vormen aan, om geen nog minder lovende beschrijving te gebruiken. We kunnen best begrijpen dat de regering van Aruba geen zin heeft in een akkoord met Nederland, op hun voorwaarde van acceptatie van de rijkswet voor het financieel toezicht. Dat neemt echter niet weg dat men de verantwoordelijkheid heeft om het publiek correct en volledig in te lichten.

In plaats daarvan wordt de zaak gepresenteerd als iets dat alle perken te buiten gaat, zonder dat er wordt gezegd dat de inhoud van de voorgestelde rijkswet vrijwel identiek is aan de huidige lokale wet. De indruk wordt gewekt alsof wij nu pas, met de nieuwe rijkswet, 'onze autonomie gaan inleveren'. Die is allang in 2015 ingeleverd, als men dat zo wil noemen, door de grote politieke rivaal, die zoals de huidige regering zelf te pas en te onpas te berde brengt, akkoord is gegaan met het financieel toezicht, gezien de financiële janboel die zij hadden aangericht. Nu wordt echter die wet van de tegenstander gekoesterd alsof het een juweel betreft dat voor Aruba behouden moet blijven. Het kan verkeren...

Voordat we ingaan op andere details, eerst de vraag waarom het nieuwe wetsvoorstel vrijwel identiek is aan de Arubaanse wet. Dat komt omdat in 2015, toen de Arubaanse en de Nederlandse regering tot een akkoord kwamen over het toezicht, men de rijkswet voor de andere twee eilanden heeft genomen en deze vrijwel 'lock, stock and barrel' in het jasje van de Arubaanse wet gegoten. Wat voor gevolgen had dit dan? Dat het gehele proces van toezicht, met daarin de rol van de Koninkrijksregering en het CAft, in de Arubaanse wet verwerkt zit. Wat men nu wil doen is dus diezelfde inhoud in de nieuwe rijkswet onderbrengen.

Dit betekent dus dat in welke wet dan ook de Arubaanse regering het land bestuurt, dus begrotingen aan het parlement aanbiedt, met het advies van de Raad van Advies, hetgeen vervolgens wordt goedgekeurd. Maar, en hier komt dan het toezicht: vooraf en achteraf komt dan het advies van het CAft aan de Rijksministerraad, waarvan ook de Arubaanse regering kennisneemt en eventueel in overleg met de Koninkrijksregering wijzigingen aan kan brengen in het voorstel. De controle achteraf is er om de finale versie zoals door het parlement goedgekeurd te evalueren op grond van de gemaakte afspraken. En het betreft hier dus geen nieuwe ramp waarmee Nederland ons nu opzadelt, maar het is het toezicht zoals dit al bijna acht jaar bestaat.

Wat we nu eigenlijk zien gebeuren is dat de Arubaanse regering een rookgordijn wil optrekken, waarbij de indruk wordt gewekt, zoals eerder vermeld, dat we nu pas 'autonomie gaan inleveren', waarmee de aandacht wordt afgeleid van het belangrijkste punt, hetgeen naar ons inzicht de dreiging is dat we mogelijk het dubbele aan rente gaan betalen, en dat uitsluitend vanwege de stijfkoppigheid van de regering, zonder dat men nu eens met zoveel woorden zegt eigenlijk geen toezicht te willen. Als men eerlijk zou zijn, zou men dat gewoon moeten toegeven, dat is geen schande, niemand vindt toezicht leuk. Maar er zijn natuurlijk momenten waarop dat nodig is en in de huidige situatie is dat volgens ons zo. Daar kan over gedebatteerd worden, maar de feiten wijzen op die noodzaak. Wat zijn die feiten dan? Even de cijfers. Eind 2022 had Aruba een totaal van Afl. 5,717 miljard aan schulden, terwijl ons BBP op Afl. 6,345 miljard uitkwam: een verhouding van ongeveer 90%. Zelfs als Nederland de eigen vorderingen zou kwijtschelden, dan komen we nog uit op een schuldverhouding van circa 75%, ongezond hoog voor een klein land als Aruba. Moeten wij nu blindelings erop vertrouwen dat onze regering(en) ons op voorbeeldige wijze naar de 50% grens gaan leiden, wat als een veilige limiet wordt beschouwd? Dit is natuurlijk een kwestie van opinie; degene die wil geloven dat de regering het kan, mag dat best. Degenen die denken dat toezicht noodzakelijk blijft, zijn ook vrij om die mening te hebben en te uiten.

Tenslotte de grote klacht van onze premier, dat Nederland van verschillende landen de schulden kwijtscheldt, maar die van Aruba niet. Daar zit wat in, maar laten we dan ook even bespreken waarom Nederland dat niet doet. De waarheid is dat er geen sprake is geweest van een geweldige samenwerking, al probeert de Arubaanse regering die indruk te wekken. Vooral de manoeuvre van enkele jaren geleden toen bepaalde figuren van de regeringsfractie een poging hebben gewaagd om de rol van de Rijksministerraad in de Arubaanse wet te elimineren, werd niet op prijs gesteld. De Nederlandse regering zorgde ervoor dat onze premier die nieuwe wet in de prullenbak kon gooien. Met het gevolg dat de wet nog steeds is zoals in 2015 aangenomen en de Arubaanse regering heeft zich genoodzaakt gezien, ten overstaan van Nederland, de geldigheid van die wet te blijven erkennen. En Nederland moet nu maar geloven dat er niet nog een keer sabotage gepleegd wordt?

Dit alles betekent overigens dat als er geen rijkswet voor het toezicht komt, we even goed toezicht houden, met dezelfde Rijksministerraad en CAft die waken over wat onze regering doet. Het verschil kan wel zijn wat we aan interest gaan betalen, en onder welk toezicht. Een verschil dat makkelijk kan oplopen tot meer dan een half miljard florin in twintig jaar... Die rekensom kan iedereen maken.

Tot nu toe zijn de werkzaamheden bij CITGO Palm Beach nog steeds niet voltooid

Sinds 27 maart van dit jaar zijn de werkzaamheden begonnen bij CITGO Palm Beach. Het project is opgedeeld in verschillende fasen, waarbij in fase 1 de afwatering voor CITGO Palm Beach wordt verbeterd en het asfalt wordt vernieuwd van CITGO Palm Beach tot aan Botica Santa Anna.

Er zijn echter vertragingen opgetreden in het project, zoals gemeld door DOW op 24 juni laatstleden in een persbericht. Tot bijna eind juli vragen handelaren en de algemene gemeenschap zich af wanneer dit gebied geopend zal worden.

Helaas is er geen verdere informatie verstrekt over de exacte datum van de voltooiing van het project en de heropening van het gebied.

De eerste fase is onderverdeeld in 3 secties: Sectie 1: Graven om buizen onder de weg te plaatsen, betonwerkzaamheden uitvoeren en de afwatering aansluiten op de Palm Beach Condos. Sectie 2: Het asfalt verwijderen van Citgo Palm Beach tot aan Botica Santa Ana. Sectie 3: Een nieuwe laag asfalt aanbrengen.

Fase 2: Wordt momenteel afgerond, waarbij de capaciteit van het water vergroot wordt en de duikerstructuur bij het tankstation in Palm Beach wordt verbeterd. Fase 3: Zal de capaciteit van de duiker bij Keito vergroten. Fase 4: Zal de asfaltlaag verbeteren en het waterafvoer verbeteren op de weg ter hoogte van Palm Beach 94B. De eerste fase had oorspronkelijk 35 dagen werk moeten duren, maar helaas waren er vertragingen. Tijdens de constructie waren er twee vertragingen. De eerste vertraging ontstond toen tijdens het graven voor de nieuwe buizen onverwachte kabels en leidingen werden gevonden, die beschadigd waren en eerst gerepareerd moesten worden voordat het werk kon worden voortgezet. Ook werd het ontwerp aangepast om toekomstige onverwachte kabels en leidingen te vermijden. De tweede vertraging werd veroorzaakt doordat de hoofdaannemer werd beïnvloed door andere projecten die hij aan het uitvoeren was, wat leidde tot tijdelijke logistieke en financiële problemen. Dit probleem is inmiddels opgelost en de werkzaamheden zijn in mei 2023 hervat bij Palm Beach.

Begin juni heeft de aannemer de werkzaamheden voortgezet om de capaciteit van de afwatering te vergroten en daarna is het gebied afgesloten, zodat automobilisten toegang hebben tot Citgo Palm Beach en andere bedrijven in de omgeving.

Na juni was de aannemer bezig met het slopen van het deksel van de duiker die zich in de berm/berm bevindt. Dit ging langzaam vanwege de aanwezigheid van hoogspanningskabels van 12 kVA die door de mantelbuis net onder het deksel lopen. Ook op het deksel in de berm bevinden zich glasvezelkabels van Setar en meer kabels van Elmar en Setar, waarmee ze uiterst voorzichtig te werk moesten gaan om geen schade te veroorzaken.

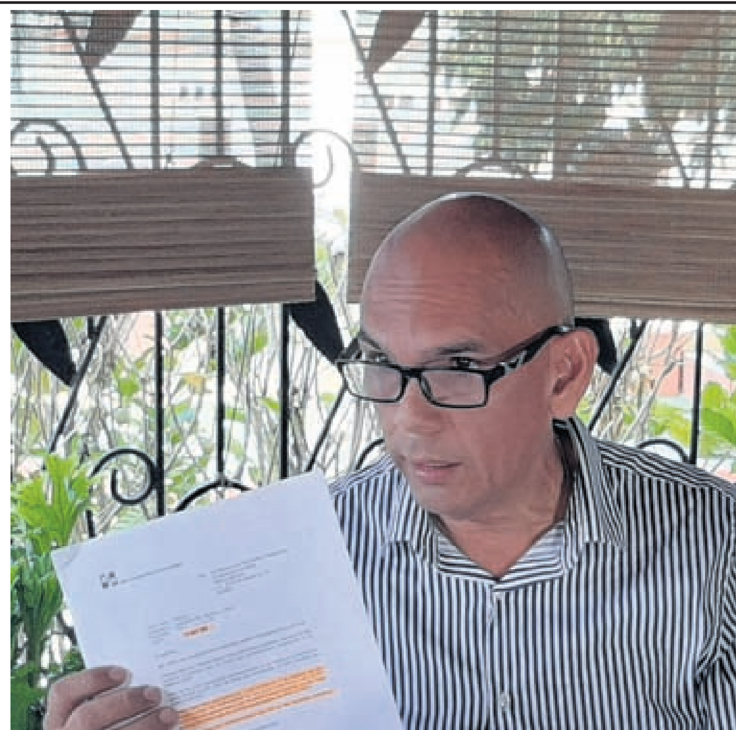
Tijdens het slopen van het deksel in de berm werd geconstateerd dat de vloer en de wand in zeer slechte staat verkeerden. Ook werd ontdekt dat handelaren afvalwater, vet en afvalwater van wasbakken op het putprofiel hadden aangesloten, wat dringend aangepakt moest worden om verdere vervuiling van het milieu te voorkomen. Dit heeft geleid tot verdere vertraging.

Kort samengevat is het werk in fase 1 groter geworden dan aanvankelijk gepland. Ze zijn momenteel in afwachting van een nieuwe planning van de aannemer, zodat ze de gemeenschap van Aruba kunnen informeren over de volgende fase van het werk en wanneer de weg weer open kan.

De gemeenschap heeft het ministerie van Openbare Werken gevraagd extra aandacht te besteden aan dit project, dat al 4 maanden aan de gang is en overlast veroorzaakt vanwege de wegafsluitingen, zowel voor bewoners als handelaren in het gebied.

Otmar Oduber:

"Het is tijd om een nationale dialoog te starten om de overheidsuitgaven te verminderen"

In een voortzetting van de verschillende onderwerpen die Bon Dia Aruba naar voren heeft gebracht tijdens het interview met politicus Otmar Oduber, verklaarde hij dat "het tijd is om een nationale dialoog te starten om de overheidsuitgaven te verminderen". Hij benadrukte dat dit mogelijk kan worden gemaakt door bijvoorbeeld overheidsdiensten te verzelfstandigen.

Oduber legde uit dat hij dit al eerder heeft voorgesteld aan voormalig premier Evelyn Wever-Croes, waarbij hij pleitte voor het gezamenlijk aanpakken van fouten uit het verleden en een visie voor de toekomst om te bepalen welke koers we moeten volgen. Volgens hem is het nu het juiste moment om te beginnen met een proces van nationale dialoog om de overheidsuitgaven te verlagen door onnodige overheidsdiensten te verzelfstandigen, te privatiseren of zelfs te elimineren. "We hoeven geen bedrijven te betalen voor allerlei rapporten die ze in de loop der jaren hebben opgesteld", aldus Oduber.

Over de invoering van de BBO-belasting aan de grens die officieel op 1 augustus van start zal gaan, heeft Oduber opgemerkt dat dit niet het beste is voor het volk. Hij benadrukte dat het gunstiger is voor de regering om geld te krijgen, maar dat het BTW-stelsel op de lange termijn meer voordelen zal bieden aan de burgers. Oduber gaf aan dat een BTW-belasting enige inflatie kan veroorzaken gedurende een jaar of twee, maar uiteindelijk zal het de mensen meer geld in hun zakken geven. Met een BTW kan men direct betalen en heeft men de vrijheid om te bepalen waar het geld aan wordt besteed. Volgens hem was het moeilijker om te verkopen en gemakkelijker om een BBO-belasting op te leggen aan goederen.
Er zijn ook andere regeringsfunctionarissen die hebben aangegeven dat deze belasting de kosten van zakendoen niet zal verhogen voor zowel de handelaars als de consumenten. Oduber vroeg zich echter af waar de extra 40 miljoen florin, die met deze belasting zal worden opgehaald, vandaan zal komen en wie het uiteindelijk zal moeten betalen.
Oduber sprak zich ook uit over de wet op het financieel toezicht van het Koninkrijk (RAft) en gaf aan dat er toezicht moet zijn, maar dat het toezicht door Nederland niet per se de beste oplossing is. Hij benadrukte dat Nederland ook een CAft op Aruba heeft gehad gedurende zeven of acht jaar en dat het resultaat hiervan niet positief was. Hij gelooft dat Aruba eerlijk moet zijn en de fouten die zijn gemaakt moet erkennen, en in plaats van afhankelijk te zijn van Nederland, moet Aruba zelf het vertrouwen terugwinnen en verantwoordelijkheid nemen.

Oduber gaf aan dat als hij ooit veroordeeld zou worden, hij zichzelf zou respecteren en uit de openbare functie zou stappen. Hij benadrukte dat als je een veroordeling hebt, je niet in een publieke functie kunt blijven en dat hij zich aan dit principe zou houden, net zoals hij altijd heeft gedaan. Hij zei dat als er op enig moment een veroordeling zou zijn en hij op dat moment minister of parlementslid was, hij zichzelf zou terugtrekken. Hij benadrukte dat integriteit een belangrijke waarde voor hem is en dat hij vasthoudt aan zijn principes, ongeacht de omstandigheden.

In de zaak van Flamingo heeft Oduber bevestigd dat het aan de gang is en dat hij erover begonnen is te praten enkele maanden geleden na drie jaar stilte. Hij voelde dat hij had samengewerkt en alles had gedaan wat hij moest doen. Hij merkte op dat er momenten waren waarop het Openbaar Ministerie misbruik maakte van zijn macht en dat ze veel fouten hadden gemaakt. Ze hadden veel mensen vervolgd en uiteindelijk hun excuses aangeboden. Hij benadrukte dat de beschuldigingen tegen hem, zoals witwassen, corruptie en deelname aan een criminele organisatie, niet waar waren en dat niets daarvan bewezen was.

Oduber wil nu dat het Openbaar Ministerie de zaak voor de rechter brengt, zodat hij zijn onschuld kan bewijzen. Hij is ervan overtuigd dat hij antwoorden heeft op alle twijfels die het Openbaar Ministerie heeft en dat de gemeenschap uiteindelijk gerustgesteld zal zijn dat er sprake was van politieke manipulatie. Hij verklaarde dat het stil blijven zitten geen optie is gezien de politieke situatie in het land en de gevolgen van verschillende regeringen waarvan hij zelf ook deel uitmaakte.

Oduber prees ook minister Dangui Oduber voor het succesvolle beheer van het toerisme op Aruba. Hij merkte op dat toerisme niet slecht is en dat Aruba de sector juist verder kan verbeteren en uitbouwen. Hij gaf aan dat hij als politicus van de oppositie soms wordt bekritiseerd over toerisme, maar dat hij het beleid van de minister Dangui Oduber bij de ATA Suigeneris toejuicht, omdat het tot grote successen heeft geleid in deze sector.

Oduber benadrukte dat hij het niet eens is met minister van Integratie Glenbert Croes, vooral met betrekking tot het immigratiebeleid en de situatie bij DIMAS (Dienst Identificatie en Migratie). Hij vindt dat er al lang veranderingen moeten worden doorgevoerd, omdat er tussen de 10.000 en 12.000 ongedocumenteerde personen op Aruba zijn, en dat aantal kan zelfs nog hoger zijn. Deze mensen werken allemaal, maar dragen niet bij aan de overheidsfondsen en verplichtingen op Aruba. Daardoor ontstaat een probleem wanneer werkgevers moeten bewijzen dat hun werknemers legaal zijn.

Om deze reden is er volgens Oduber een dringende behoefte aan veranderingen in DIMAS, dat een enorme tekortkoming heeft en nadelig is voor ondernemers en financiële middelen creëert voor gepensioneerden. Hij geeft aan dat het immigratiebeleid en DIMAS moeten worden herzien om een oplossing te bieden voor het probleem van ongedocumenteerde werknemers en om ervoor te zorgen dat iedereen die op het eiland werkt, bijdraagt aan de samenleving en de overheidsfondsen.

Bearing Point Schandaal: Een Verhaal van Beschuldiging en Ontduiking van Verantwoordelijkheid

(smn-news/antilliaansdagblad) – In een schokkende vertoning van politiek manoeuvreren, schreef parlementslid Rolando Brison onlangs een artikel in verschillende media waarin hij probeert de schuld voor het Bearing Point-schandaal op de schouders van de vorige DP/UD-minister te schuiven.

Echter, de waarheid van de zaak blijft glashelder - de huidige NA minister van Financiën kan zijn verantwoordelijkheid in deze ernstige zaak niet ontlopen.

Het schandaal, dat draait om de implementatie van een nieuw belastingssysteemplatform van Bearing Point, is opnieuw een voorbeeld van financieel wanbeheer en potentieel verspilde fondsen. De gevolgen van de gerechtelijke uitspraak tegen Sint Maarten hebben ernstige implicaties, nu het eiland al een zeer aanzienlijke één miljoen gulden heeft betaald, wat slechts een voorschot is voor een totale schadeclaim die momenteel op twaalf miljoen gulden ligt en met 50.000 gulden per maand stijgt.

Het meest verontrustende is het gebrek aan actie dat de huidige minister van Financiën heeft ondernomen toen hij op de hoogte werd gebracht van de situatie. Als hij werkelijk geloofde dat het contract onder valse voorwendsels was getekend, was het zijn plicht om snel en resoluut op te treden. In plaats daarvan koos hij ervoor om te zwijgen, waardoor de bevolking van het land in het duister werd gelaten over de zich ontvouwende crisis. Het is duidelijk dat ECHTE transparantie en verantwoording geen prioriteiten zijn voor deze coalitie, terwijl ze proberen de schuld te verschuiven en verantwoordelijkheid te ontduiken. Deze termen moeten niet lichtvaardig worden gebruikt. Acties spreken luider dan woorden, en het feit dat er de afgelopen 4 jaar maar weinig is gezegd of gedaan (we weten het niet, vanwege een overvloedig gebrek aan transparantie) zegt genoeg.

In het ergste geval zou Land Sint Maarten belast worden met een buitensporige kostenpost van minstens 12 miljoen gulden om met Bearing Point af te rekenen, bovenop de kosten die al gemaakt zijn voor een ander belastingsysteem van een andere leverancier.

Het Bearing Point-schandaal is een scherpe herinnering aan de dringende behoefte aan verandering en een oproep tot actie voor alle burgers om hun leiders verantwoordelijk te houden voor hun acties en nalatigheden. Alleen door gezamenlijke vastberadenheid kunnen we de weg banen naar een toekomst voor Sint Maarten die helderder is en meer verantwoordelijkheid met zich meebrengt.

Protest aangekondigd tegen onthulling standbeeld van slavenleider Tula in Curaçao

(CuraçaoChronicle) – Er is een protest aangekondigd in Curaçao tegen de geplande onthulling van een standbeeld van de historische slavenleider Tula. Het standbeeld, dat een naakte man afbeeldt, staat gepland om onthuld te worden in het centrum van Willemstad op 17 augustus, volgens de organisatoren van het protest.

De niet-parlementaire politieke organisatie Kousa Promé uitte hun zorgen tijdens een persconferentie op dinsdag. Ze zijn van mening dat het standbeeld van Tula, die officieel erkend wordt als een nationale held in Curaçao, hem niet nauwkeurig afbeeldt. Ze wijzen erop dat het gezicht niet op Tula lijkt en vinden de naaktheid ongepast.

Het standbeeld, gemaakt door de Nederlandse kunstenaar Toos Hagenaars in 1973, leidde ook al tot protesten toen ze in Curaçao woonde. Sindsdien is het standbeeld in Nederland bewaard gebleven.
De beslissing om het standbeeld terug te brengen naar Curaçao tijdens het herdenkingsjaar van het slavernijverleden is nog niet definitief, evenals de locatie voor de plaatsing ervan in Willemstad.

Kousa Promé benadrukt het belang van betrokkenheid van het volk bij de creatie van een standbeeld van een nationale held zoals Tula. De partij heeft eerder voorgesteld om een officiële commissie van experts op te richten, met goedkeuring van het volk, om een plan te ontwikkelen voor een waardig en representatief standbeeld van Tula. Ze roepen ook op tot de deelname van lokale beeldhouwers in dit proces.

Vorige week stelde de partij tijdens een persconferentie voor om een kunstwedstrijd onder schoolkinderen te organiseren, waar ze het gezicht van Tula zouden tekenen. Het hele eiland zou dan de beste tekening kiezen, wat uiteindelijk zou leiden tot een nieuw, nietnaakt standbeeld.

Rechtbank: Overheid van Curaçao maakt fout met zorgbudgetten CMC

(CuraçaoChronicle) – Minister Javier Silvania heeft ten onrechte geen rekening gehouden met de werkelijke transitie- en opstartkosten in het zorgbudget van de afgelopen jaren. Deze kosten hadden ongeveer vijftig tot zestig miljoen gulden hoger moeten zijn. Dit is een van de uitkomsten van een hoger beroep waarover drie rechters van de Willemstadse rechtbank gisteren een uitspraak hebben gedaan.

Volgens de rechtbank heeft de minister fouten gemaakt door de transitie- en opstartkosten niet op te nemen in het zorgbudget na de opening van het ziekenhuis op 15 november 2019. Hij had een alternatieve regeling moeten treffen.
Verder werd opgemerkt dat de minister de kosten voor accreditatie en een bedrag van 3,6 miljoen gulden aan rentelasten niet had opgenomen. De minister paste ook ten onrechte een korting van vierhonderdduizend gulden toe op medische benodigdheden en materialen in het zorgbudget voor 2020, wat volgens de rechtbank ook gecorrigeerd moet worden.

De minister heeft nu drie maanden de tijd om nieuwe beslissingen over het zorgbudget uit te vaardigen, rekening houdend met de uitspraak van de rechtbank. De Sociale Verzekeringsbank SVB zal vervolgens het extra bedrag moeten betalen. De gunstige uitspraak voor het CMC heeft ook gevolgen voor de nog niet vastgestelde zorgbudgetten voor 2022 en de komende jaren.
De uitspraak van de rechtbank is definitief en kan niet worden aangevochten. Het CMC zegt optimistisch te zijn en kijkt uit naar het oplossen van deze kwestie in goed overleg met de overheid, in overeenstemming met de uitspraak van de rechtbank.